

263.449 OSZK

263.449

.....

LQHENGRIN
BUKA'SA

REGÉNY

IRTA

ZSOLT BE'LA

OPALLAS KIADA'SA BUDAPEST

1918

G.I.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

LOHENGRIN BUKÁSA

REGÉNY

IRTA:
ZSOLT BÉLA

*Dr. Galamb János
mely a keleti*

Magyarországon, november

Zsolt Béla

BUDAPEST

Pallas irodalmi és nyomdai részv.-társ. kiadása
1918.

263449

ORSZ. SZÉCHENYI-KÖNYVTÁR	
N	Növedéknapló
195 v év	2216 - SZ

Nagyváradai Napló-nyomda rt.

I.

Lenn nyüzsgött a nép, a tavon lampionos csónakok ficánkoltak és a tulsó partról rakéták libbentek át a tömény sötéten. A terraszon előtt egy kopott kis pavillonban a polgári dalárda hangversenyezett és férfikar számára készült szerenátaival édeskissé és vigasztalanul apályossá tette a hangulatot.

A terraszon acetilén lángok vergődtek a meginduló szélben és egymásbafolyó udvarukban egy nagy masszába gyuródtak az emberek. A széles téglalépcső felett egy óriási lampion csüngött a király átvilágított arcképével. A lampionban gyertya égett és egyenletesen cseperészett az első lépcsőfokra.

Fenn a terraszon óriási asztalok körül vacsoráztak. Kicsorduló tálakból brutális sülték széle ért le az asztalkendőre, nagy tészta-tálakban turóscsuszát szerviroztak, mert a parkban népünnepély volt az Annunciata leányárvaház javára és a királynő a főispán aggszűz nővérével, a csillagkeresztes hölgygel kép-

viseltette magát. Népi volt minden és a zsen-
trik és kereskedők erőltetetten és pózosan
játszották a parlagit és titokban sajnálták az
otthoni vadat és filet-t. Éjfél már nem volt
messze és benn a nyári vendéglő piros ripsz
termében javában állt a tánc. A terrasz
azonban roskadt a nagy, szinte mozdulatlan
teher alatt és ebben az ólmos immobilitásban,
ahogy az urak szinte nekifeküdve ettek, mint
a római tricliniumokban és a nők minden fél-
órában csipegettek, mint a maglászó verebek,
volt valami imponáló, ősi tunyaság és nyugalom.

Ebben a városban eltanulták egymás sti-
lusát a különböző fajtáju emberek. Okos sor-
suk kiegyenlítette a köztük ágaskodó ellenté-
teket és végzetes kapcsokkal füzte őket egy-
máshoz. A két szemközt álló réteg, amely év-
százados harcban állt egymással, egyszerre
csak leeresztette a karját, amellyel ütött és a
tenyerét, amellyel védekezett és farkasszemet
nézett. A kereskedők és tőzsérek, a pénz ki-
csiny és elasztikus urai állták a farkasszemet,
de a zsugorodó, legszebb televényből ingová-
nyos talajjá züllő földek birtokosai leböcsátott
agarászostórral a kezükben hirtelen elmoso-
lyodtak és hosszukás, halványfehér, hideg ke-

züket beletették a husos, izzadt, idegenkedő tenyerekbe. Ennél a kézfogásnál kezdődött a város sajátos jellemének kialakulása és a terraszon már ott ült a norinbergi fejedelem, bozontosan és pátriárkásan, mintegy kuria feje és plébánia kegyura és a másik asztalnál fűrgén és európaiasan ideges gesztusokkal ágált a megye egyik legtradíciózusabb nevü negyven-évese, aki répasavanyító gyárat alapított özvegy unokanővérevel és egy szállításon három egész milliót keresett.

Egy dragonyos zászlós jött fel a lépcsőn csörtetve és feszesen, szőke, szinehagyott haján idegenül ült a furcsa csákó és a kottlett inkább gyakorlatlan arroganciát, mint előkelőséget rajzolt az arcára. A hangsulyozottan ünnepélyes dragonyos-öntudat dacára, első pillanatra meg-érződött, hogy a kosztüm és viselője között sohasem volt kellő harmonia. Peckesen és komikusan lépdelt el a dzs centri-asztal előtt, ahol a tartalékos kapitány, aki civilben főszolgabíró volt, elnézően fogadta a köszönését. A zászlós a lángoktól kissé elkáprázva, hunyorgató szemekkel nézett körül és a mindenünnen rászegző pillantások megzavarták. Ekkor valaki megérintette a karját.

— Ott vagyunk! — mondta és belékarolt.

A bátyja. Kövérkés, harmincötéves, kékruhás gyermek volt, szelid, melankólikus értelmetlenség és sekélyes jóság sugárzott a szemeiből. Ügyvéd volt, tele félszegen ünnepeyles pózzal, apró hiúsággal és naiv önbizalommal, de respektált mindenkit és egyszerű logikával mindenki könnyen meggyőzhette. Rendkívül szivesen beszélt, hamar rajongott és kereste a szentimentális szcénákat. Az öccsét nagyon szerette, benne látta a család felfejlődésének csúcsát, mert ő már nem volt ügyvéd, kereskedő, bankár, ő már nem vérzett és fogyott a nagy aranytömbért, amelyért őlt, fojtogatott és házasodott a familia, hogy a saját hatalmát, erejét jobban érezze. Mint a vadállat, amikor jóllakott, negyedórákban tetszelegve nézi rugalmas, halálosan erős izmait, úgy szemlélte a nagy familia a hatalmas házat, a földszinten a nagy norinbergi bolttal, a souterrainben a tömött textilraktárral és fenn, három emeleten egymás fölött a zsufolt, agyonszőnyegezett, kényeztető appartementokkal, ahol a három fiu lakott a feleségével. A negyedik, a legkisebbik, már csak egyszerűen dragonyos volt, a reálból a Theresiánumba vitték és három lovat nyer-

geltettek alája. A városi színház egyik kicsiny, szelid színésznőjét felpakkolták és elküldték vele Bécsbe. Négy esztendeig hüséges és buta szeretettel éldegélt Vili az Obere Donaustrassen egy kis szobában, ahova a cögling minden szombat délután fellátogatott. Négy év múlva zászlós lett a fiuból és akkor az öreg pátriárka felutazott Bécsbe az első segédjével, felkereste a kis buta Vilit és harmincezer koronát adott neki, egyuttal beletette az apró, kövér kis mancsát a segéd ur kezébe és megígérte nekik, hogy egy norinbergi boltot nyit számukra Lajosmizsén.

— Jól utaztál, Lalika? — kérdezte melegen az ügyvéd, miközben az asztalok között kanyarogtak.

Lalika fölényesen válaszolt.

— Lieberfeld báróval béreltünk egy külön fülkét, Pesttől hazáig aludtam. Tegnapelőtt éjjel züllöttünk.

Az ügyvéd hamiskásan nevetett.

— Hej, Pesten, Pesten. No de most majd kipihened magadat, mi? Itthon. Mégis csak jó lesz itthon, ugye? — modta szentimentális lágysággal és meggyőződéssel.

Lalika mosolygott.

— Jó nők vannak Pesten! — mondta.

Az asztalnál mindenki feléjük fordult. Az asszonyok kedvesen, várakozóan mosolyogtak, a két bátyja felállt és megölelte. Csak a patriárka nem mozdult. Maga elé bámult és nézte a vörös burgundi bort a poharában. Morfondírozott. Furcsán érezte magát. Végignézett az életén és meglepte ez a dragonyos.

-- Steinitz, Steinitz, — motyogta, — ezt alig hittük volna Szentpéteren!

Lalika odament az apjához és kezét csókolt neki. Az öreg megszorította a kezét és a másik tenyerével végigsimított a haján.

— No ülj le! — mondta neki és a mellette levő üres székre mutatott. Ez a szék reá várt, még az este neki készítették elő.

Lalika leült. Az öreg ur bort töltött a poharába. Koccintott vele és sunyin végignézett rajta.

— Hogy hívnak most téged? Egészen elfeledtem! — nevette az öreg.

— Zsombor! — mondta Lalika és elpirult. A családban egyedül viselte ezt a nevet és a Steinitzek már ezért is különösképen respektálták.

Az asztal körül nevettek. Az öreg nem

szólt semmit, hörpintett és elgondolkozott. Láta a szentpéteri kis boltot az asszonnyal és a gyerekekkel, aki ott totyogott a pult körül. Beleesett a lúgköves hordóba, meghalt. Szentpéteren temették el. Aztán tiz év és négy gyerek. Tiz év mulva az asszony is ottmaradt Szentpéteren. Éppen amikor készülődtek be a városba. A városba, amiről az asszony folyton álmodozott, mert városi leány volt, zsidó tanító leánya. Kirakatablakról álmodott az asszony, ami csillog és kápráztat, mert ő sajátkezüleg tisztítja. Színház van a városban és vasárnap délután tэрzene a gyerekeknek. Aztán majd megnőnek és gimnáziumba járattja őket és mérnökök lesznek. Rögeszméje volt szegény Hanninak, hogy mérnökök lesznek a fiuk, mert nemrégiben egy vizimérnök járt Szentpéteren és az asszony látta, hogy sok pénze van és a főszolgabíróval sörözik és kuglizik délutánonként. Aztán megbetegedett az egyik fiu skarlátban és az asszony is beleesett. Egy hét mulva meghalt. Decemberben beköltözött a Steinitz-család a városba, egy hosszú, lapos házba és megnyilt a norinbergi bolt. Pántlikás boltnak hívták, mert a legszebb szalagokat ott lehetett vásárolni a városban. Az üzlet jól

ment, nemsokára házak nőttek körül, mert a város szélesedett. Akkor egy emeletet huztak a ház fölé és az emeleti lakást kiadták a főállatorvosnak. A városban kezdték ismerni a céget, mert Steinitz bácsi mindenkivel jóviszonyt tartott, akivel érdemes volt jóba lenni. A vőfélyek és az ujoncok nála vették a pántlikát, a falusi asszonyok rákaptak a kanavászre és a perkálra. Aztán kórház épült a városban és Steinitz bácsi szállította a lepedőket. Nőtt, szélesedett a kis bolt, közben a fiuk iskolába jártak, csak Arnold, aki tizennégy éves mult, maradt otthon az üzletben. Ő volt a legigénytelenebb és a legsoványabb, vörös szemöldökei alól hunyászkodva és mohón pislákoltak savószínű szemei, ha valaki a boltba lépett. A két iskolásfiu fölényesen és kegyetlenül bánt Arnolddal. Mindennap új játékötlettel jöttek haza a reálból, amely a folyóparton volt és a szegélyző vad bozótban édes és izgalmas játékok estek. Arnold hordta a végeket és mászkált a polcok emeletein és sokszor megfájult neki, ha borzasan és kipirulva, lecsuszott harisnyával beestek a fiuk az ajtón.

Ragyogtak a játékos kedvtől és romantikus történeteket meséltek az apjuknak, aki

benn ült a kasszában és csak félfüllel, szórazott mosolygással hallgatta habzsoló lelkenkezésüket. Nekik adott igazat, mert ők már fejlődést jelentettek, egy fokkal többet nálánál. Arnold az ő életét ismételte, szegény kis vörös boltos gyerek, akinek nem lehet igaza sohasem. Aztán jöttek a Verne-regények és a fiuk éjszakákon át olvasták a Három orosz, három angolt, meg a Jangadát a ház végében levő fülledt, ritkán takarított szobában, ahol Arnold a földön hált egy szalmazsákon és ahogy lefeküdt, azonnal elaludt. Steinitz sokszor oda lopakodott az ajtóhoz és belesett a kulcslyukon. Bámulta őket és gyönyörködött bennük. A könyv! Hogy respektálta ő mindig ezt a furcsa, ideges, zizegő jószágot! Gyerekkorában az öregek nagy könyvekbe bujtak és napokon át mormoltak a félhomályos szobákban, míg az asszonyok dolgoztak a boltokban. Sokszor szeretett volna megismerkedni a könnyvvel ő is, de korán kivágódott az életbe, tízéves korában már zöldköténnyel állt a Fekete kutya pultja mögött Miskolcon. Aztán sokáig nem látta a könyvet.

A szegény jó felesége hozott magával néhányat hazulról, érzelmes német köny-

veket és dohos, penészszagú magyar regényeket. Akkor sok veszekedés volt köztük a könyvek miatt, mert Hanni olyankor is olvasott, amikor a hetivásáros nép ellepte a boltot. Lassankint le is szokott róluk a szegény asszony és azontul csak dolgozott és mosta, fésülte, verte a gyerekeket. De most, amikor már lehet! Most, amikor már a rőföt eldobják és az új szerszám a könyv lett, tele volt örömmel és göggel és úgy bámulta a kezükben a testes regényeket, mint az új ruhájukat szokta, amikor foltos, rojtozott öltözékében kiállt a boltajtóba és hosszan kísérte őket a szemeivel, amint matróziruhájukban, tengerészsapkával a fejükön vizsgára mentek. Ilyenkor idegeneknek érezte őket és inkább tisztelettel, mint szeretettel volt irányukban, amikor betette maga mögött a boltajtót és végiggondolta, hogy ezek, ezek a drága, tiszta kis urifiúk az ő fiai, könyv van a kezükben és olvasnak düllelt szemekkel és belelátanak a messzeséges világba és kíváncznak idegen tájakra.

Ő sohasem kívánczolt. Mikor a főutca kijött a házukig és máról-holnapra egy milliót ért meg a ház és a telkek, amiket apránként

hozzávásárolt, akkor sem kíváncszott. Később sem, amikor a háromemeletes palota felépült és lenn a boltban már csak nagyban kereskedtek és az üzletvezető ült az üvegezett ketrecben, mert ő a Centrál kávéházba járt, a nagyfejúek közé, a város dolgairól tanácskozni. Közben okos ember lett, mivelhogy ráért. És lassankint rájött, hogy a város dolgai és az ő boltja között összefüggések vannak, amiket úgy lehet alaposan kiaknázni, ha az ember hangos és félelmetes.

A gyerekek felnőttek, Andor a jogra került, Jenőt elküldte Bécsbe az Abiturientenkursra, de ha Pesten vagy Bécsben dolga akadt, mindig Arnoldot szalasztotta fel, aki nagyszerűen értette a textil és rövidáru üzlet minden csínját-bínját. A legkisebbik fiú, Lalika, a reáliskolába járt közben, de ő már nem ismerte a boltot. Egyszer járt ott, mikor az intézeti football-klubbnak dreszt választottak. Lalika gögös bársonyruhás kis princ volt, ponnylovon nyargalt a ligetben és télen vivni tanult.

Erő, öntudat és gög! szokta mondani a főkapitány és a kardjára ütött, amelyről úgy lógott a portopé, mint a dughagyma. Erőt, azt érzett az öreg Steinitz magában is, öntu-

dat is akadt néha, de a gögöt erőltetnie kellett. Mikor a hintaján végigkocsizott a város főutcáján, mozdulatlanul hátravetette magát, mint egy indus rajah, de nem állta sokáig. Izgett-mozgott az ülésen és unta magát. Nézegetni kezdte a járókelőket, akik dühösen és áhitattal nézték az öreg Steinitzet. És ilyenkor le szeretett volna szállni a hintóról és odamenni a régi ismerősökhöz, akik gyalogszerrel maradtak és így szólni hozzájuk: „Szer-vusz Schwartz! Hogy megy a bolt?” De nem. Az öreg Steinitz nem tehet ilyet. Az öreg Steinitz azért nagy, erős és félelmetes, mert gögös.

Valóban, az egész várost lenyügöző hatalom, ami a polgármester kipárnázott szobájában épugy ott kísértett, mint a kis külvárosi boltokban, nemcsak a pénzben gyökeredzett. A kevéspénzü zsentrit terrorizálta a megingathatatlan, szinte tömbbe tapadó vagyon a maga ezerkarjával, de voltak szögletes és kemény fejek, egyszerű és fantáziátlan agyvelők, akik kétségbevonták a vagyon erejét és nem hittek az öregurban. De gyűlölködtek ellene, mert látták az elszánt törekvését, hogy a várost meg akarja kaparintani, ráültetni a családot, a dinasz-

tiát, és minden ponton elhelyezni egy csapot, amely beleér az életükbe. Behálózni az életük realitárait, neki adózni, általa kölcsönhöz jutni és megnövekedni annyira, hogy itt csak vele vagy ellene lehet cselekedni. Végül társadalomképesnek elfogadni azt a morált, amelyet ő diktált szalonban, üzleti életben, politikában, vagy fellázadni ellene és elvágódni. Ezeket a lázadókat csak a gögje torpantotta meg. Ilyenkor éreztek benne egyebet is, mint az aranyhordó tetején ülő biztosságát és meghunyászkodva, tehetetlen apróságuk érzetével kotródtak el a közeléből, hogy holnap mosolyogva dörzsölődzni jöjjenek vissza. Most, hogy látta őket, kicsiny, bábjáték-figurákat, mozogni az asztalon, tisztán érezte, hogy minden elszántsága és kegyetlensége mellett itt mégis csak ő a legkülönb. Ő nem dörzsölődött senkihez, kis koncokért soha nem adott fel semmit.

A sors adott neki lendületet, mert volt benne ideg és akarat, amellyel találkozék. És végtelen gyönyörűséggel töltötte el, hogy nem kapott az emberektől semmit, csak elvette tőlük, ami nekik nem kellett, mert nem tudtak vele bánni. A garasokért oda adták az erejüket, amit ő összegyűjtött és hatalmat kovácsolt

belőle. Ő az aranyat a sorstól kapta, készen, csiszoltan és az arany kemény, töretlen csontvázára izomként párnázta rá a hatalmat. Hogy mozduljon, mozgasson, biráskodják, megbo csásson és keritsen. Boldogság? A kis örömök boldogítanak, mert azokban van csak harmónia. A mámorok, a kéjek, a felfokozottt örömök egyenetlenek és ezek tudnak csak tovább élni. Ezek nem lanyhulnak el, nem hülnek ki, mert nagy és rejtélyes ösztönök megujra felkeltik őket. Család, nyugalom, szépség: szűk kis gubók, amelyek bebörtönzik az ember-rovart, hogy megfuljon, vagy ellebegjen, mint egy pille, akit bárki lecsaphat a kalapjával.

Ezek itt előtte, belőle szakadtak, fecse résznek és suttognak, az asszonyaik rátámaszkodnak a vállukra, pedig soha gyengébb vállakat! Az egyik, az örök boltos, fásult, szolgálatkész és ideges. A másik, a hiu és érzelgős és gyenge ügyvéd, az anyja fia, a Gartenlaube naiv lapozgatójáé. A harmadik a szőke, komisz, sokatalvó gazda, lelkiismeretlen és hazug, még most sem ismeri meg a rozst és a buzát, lovat nem hajt, nem nyergel, csak ül a batárban, bágyadtan és beletörődve, mert így van. Senkik.

És milyen csufak! Az ő nagyszerű macskafeje, kigyóteste, hangtalanul járó, szinte kúszó, egy különvaló alak, kinőve, kibozontosodva a megnyirt, lebárdolt cserjék közül! És ezek, ezek a cammogó, ormótlan fattyak, dülledt szemekkel és soványan, dörömbölő lábakkal és tehetetlen kezekkel, ahogyan felé néznek és jönnek hozzá és beléfogódnak, ha az életnek meggyülik velük a baja. És az asszonyaik, akik azt hitték, hogy ő már megbocsátotta nekik az élehetlenségüket és rutságukat, mert egy szakajtó aranyat öntöttek a többihez.

— Csunyák vagytok! — mondta és az ökle az asztalra zökkent.

Megriadva hagyták abba a csöndes duruzsolást és mereven felfigyeltek. Az öreg tele-töltötte a poharát és Lalikának is öntött.

— Igyál, — mondta — te vagy a leg-szebb! Hallod-e? Hogy vagy az asszonyokkal? Zsombor, szereted-e a nőket?

Lalika zavarban volt és pirulva mosolygott. Az ügyvéd felnyikkant.

— Biztosan szereti. A pesti nőket bizto-san szereti! — mondta rajongva.

— Te hallgass! — förmedt rá az öreg.

Aztán Lalika felé fordult.

— Hát most itthon vagy. Én eddig nem tudtam rólad semmit. Kis dragonyos, ezt tudtam rólad. De én tudni akarok rólad mindent, mert benned látom magamat, többet magamnál, mert hiszen te a folytatásom vagy. Ezek? Ezek még annyiak sem, mint én!

Kihajtotta a vörösbort és mindjobban megérezte, hogy részeg. Ilyenkor nagyon dühös és nagyon okos volt az öreg.

— Izgat, érdekel, hogy milyen vagy. És nemcsak téged akarok látni. Harmadiziglen akarom látni magamat!

A fiai felé fordult, gunyosan rikácsolva:

— Hiszen még gyerekek sincs! Meddők! Tehetetlenek!

Az ügyvéd ijedten csittitgatta:

— De apa! Kérlek, itt ülnek Gergelyék... Légy szives csöndesebben...

Arnold felesége, akit még legjobban türt az öreg a menyei közül, bátortalanul inditványozta:

— Menjünk haza!

Steinitz nevetett.

— Hát jó! — mosolyogta. — Csöndesebben. Gyerek, gyerek, — és a karjával magához vonta Lalikát, én asszonyt akarok neked kerü-

teni. De csöndes vagy, bátortalan vagy és látom, hogy fázol. Nyári éjszakán fázol. Én sohasem fáztam. Csikorgó téiben izzadtam. Ez kell a nőknek, hőség, kánikula, ami bennem megvolt, pedig nem voltam dragonyos. Egy dragonyos!

Elhallgatott. Az asztal körül kényelmetlenül mozogtak. Lalika pirosan, felgömbülő szempilákkal forgatta a csákót a kezében. Aztán felgyenesedett és öntudatosan mondta:

— Hiszen én nem fázom, apa!

Steinitz az asztalra csapott.

— Ne is! — mondta és fenéki kiitta a borát.

A feszültség enyhült. Az asszonyok arca kigömbölyödött, a férfiaknak megjött a hangja. Kérdezgetni kezdtek Lalikát.

— Meddig maradsz? — tudakolta a gazda.

— Hat hét! — sóhajtott Lalika és lesimitotta a halántékán a kunkorodó szökeséget.

Családias diskurzus indult életkori dolgozokról, emlékekről. Az asszonyok lomhán és asszonyos, megereszkedett kíváncsisággal kérdezgették társaságokról, színházakról és nőkről. A három bátyja emlékezett lokálokról, ahol valaha, egy Rundreise idején megfordultak, hotelekről, ahol laktak, cégekről, ahova ajánló

levelet vittek az apjoktól. Az öreg ezenközben két öklére támaszkodva nézte a poharát, amely üresen állongott előtte, a szélén az ajka elmosott, rászáradt ívével.

Hirtelen felszólt.

— A bálba nem mégy? kérdezte kémlelőn.

Lalika rázta a fejét.

— Nem kívánkozom, apa! Most itt szeretnék maradni, köztetek! — mondta egy kicsit pathetikusan.

Steinitz dühös lett.

— Egy dragonyos ne üljön a családban! Ne üljön a rőfösök közt. Egy dragonyos menjen, lázítson, ejtsen kétségbe, győzzön! Hát jól érzed magad itt köztünk? Hát nem nőttél ki még belőlünk annyira, hogy el nem fintoritod az orradat, ha ezeket látod?

Lalika értelmetlenül nézett az apjára. A család megint megdöbbsent, ideges fülhegyezéssel figyelt a szóra.

— Menj a bálba! Menj a nőkhöz! Itt még vannak szép, jószagu, keményhusu lányok, mint a vadmacskák . . .

Nagyon részeg volt már a pátriárcha és ilyenkor mindig az énekek énekéből idézett.

Száz ágyas házról, furcsa csodákkal prémezett, nyulánk, villanyos, asszony állatokról.

Az asztal körül nem értették, mert az öreg zsidóul szavalt, mélyen, melancholikusán.

A komikus és nyomott hangulatnak szerencsésen vetett véget egy fiatalember érkezése.

Patonay, jóestét! — üdvözölték fellelékző örömmel és helyet szorítottak neki.

— Mi ujság Patonay? — kérdezte az ügyvédné.

— Mérő Juci nem hajlandó gulyást enni, mert fatányéron szervirozzák! — mondta könnyed humorral a szerkesztő. Az asszonyok nevettek.

— Butaság is az ilyen hecc! — ásitott az ügyvéd. — Hány óra?

— Háromnegyed egy — mondta Patonay és megcsillogtatta az aranyóráját.

— Hát maga nem táncol? — érdeklődött Arnold felesége.

— Nem érdemes! Én már itt kitáncoltam annyit, amennyi egy renoméhez szükséges. Az én frakkom már nem egy szenzáció. Engem megnyugodva vesznek tudomásul a bálban azok az anyák, akik nálunk hirdetnek, akiknek eladtam egyszer magamat egy tál parféért, akik jobbavannak a kiadómmal. Én vagyok a lovag-

szurrogátum, én vagyok a necesszér, akiből elő lehet venni mindég a legszükségesebbet. Ha a kisasszony nem táncol, a kiadóm épen abban a pillanatban jön értem a büffébe, amikor a cukrászkisasszonynál hatni kezdenek a bókjaim. — Menj kedvesem, az előfizető lánya ül! — mondja és én megyek és felkérem és toporzékolok és kurjongok a csárdásnál és lejtetek és simulok a bosztonnál és kigyóember vagyok a vanszteppnél.

Az ügyvéd folyton ásitott.

— Áh, butaság, téged szeretnek a nők! — mondta érdektelenül.

Az öreg Steinitz szunyókált. Lalika érdeklődve nézte a szerkesztőt és tünődött a szavain. Két éve látta utoljára, akkor még egészen derüs volt, a nagy éjszakai háborgásokban ő volt a főkolompos. Eszébe jutottak a hajnali őrtállások a nagyhidnál, mikor a kabarénőkre vártak, akik a hajnaelőtt lompos, porszagú derengésében kotródtak hazafelé. Patonay volt a legötletesebb és legrágárabb. Elpusztíthatatlan jókedve volt ennek az embernek, reggel tízkor már kinn lógott a korzón és mulatatta a zsidólányokat. — Öte korona az izraelita szentegyetnek! — utánozta a kántort és ezzel a tudatosan bárgyú humorral

mindenütt tomboló sikere volt, ahol zsidók voltak jelen. — Miért ilyen keserű most ez az ember? töprengett magában a dragonyos és nem értette.

— Parancsolsz egy cigarettát, Lalika? — kérdezte Patonay és elővette az aranycigaretta-tárcáját.

Lalika kivett egy Luxort és rágyújtott.

— Hát hogy vagy, Lalika? érdeklődött a szerkesztő.

— Jól, köszönöm. Fáradt vagyok egy kicsit. Sok lovaglás, társaság, reünion, garden party! Az utóbbi időben undorodtam tőlük! Ha egy darab száraz kenyérbe haraptam, émelygősen deszert íze volt!

Patonay elhuzta a száját.

— Nem tudod te, hogy mi az az undor, Lalika. Ha te itt élnél, így, ahogy én, ilyen ostobán, semmiért és gyáván! Huszonhét éves vagyok és olyan mindegy, hidd el, hogy leszek-e huszonnyolc! Jövőre is csak lesz közigazgatási bizottsági ülés és ha a főispán megbukik, jön egy új főispán. Hála istennek, a téma az megmarad! És lógni fogok kihegyezett ceruzával a városháza folyosóin előszobázni, kilincselni, és a legszebb nőket fogom elszalasztani a polgármester hosszúra nyújtott enunciációi miatt És miért?

Tudod-e, mi az, Lalika, mikor az ember ka-
lácsba harap és száraz kenyér ize van? Ez, ez
az igazi undor!

Nevetett és koccintott, mert Arnold, aki
részvétellel hallgatta, közben teletöltötte a poharát.

Lenn a mozsárágyukat sütögették, nagy
gaudium zajlott a sístergő sötétségben. Egy
pukkanásra felébredt az öreg Steinitz és körül-
nézett.

Észrevette a szerkesztőt.

— Patonay, mondta, vigye magával a
dragonyost. És mutassa meg neki Piroskát.
És csináljon velük valamit, maga ügyes ember,
szerkesztő, maga ért az ilyesmihez!

— Mit . . . hát még mindig itt vagy? kér-
dezte dühösen Lalikától.

Patonay nevetett.

— Kérem, mondta, nagyon szívesen, ami
tőlem telik, mindent megteszek. Piroskával
azonban nehéz lesz kezdeni valamit. Egész
este a báróval van. Mindenki dobva van ma
este! A férfiak közt általános a fejvesztettség,
az eddigi riválisokegyütt cointreauznak a barban!

Steinitz nem figyelt.

— Piroskát mutassa meg neki! A leg-
szebb itt és a legerősebb!

Patonay csak nehezen tartotta vissza

a röhejt, mert az öreg határozottan nevetséges volt. Szavalt, ájtatosan, megilletődve beszélt és határozottan bibliai volt. Ismerte az öreget keresztül-kasul és furcsálta ezt a szenilis, lírikus ellágyulást. Valamit tervez az öreg! villant át az agyán. Valamit akar Kántoréktól! De mit akarhat? Egyelőre nem látott semmit. De biztosan tervez valamit Kántor Piroskával! Piroska! A legszebb, legfélelmetesebb, legbát-rabb és legokosabb Piroska! Mosolyognia kellett, hogy elképzelte őt, amint leül a Steinitz asztalhoz, a három száraz, szintelen és lélektelen asszony közé. Micsoda zivatar lenne itt pár hét alatt! Hogy forgatna fel ez a lány mindent, amit az öreg úr a maga terrorizáló, szuggesztív erejével lefog.

— Na menj fiam! — gügyögte dörmögve az öreg és beleborzolt a Lalika szőke kócába. — Vigye Patonay! És mutassa meg neki Piroskát!

Patonay felállt.

— Gyere, Lalika! — mondta. — Nézzünk körül!

Lalika felkelt, lesimitotta a haját, feltette a csákóját és komoly arccal meghajolt. Neki-vágtak az asztalrengetegnek. Az öreg bámészan kísérté hunyókáló szemeivel a sisak libegő

szőrforgóját, amíg el nem kallódott a tömegben. Akkor mosolyogva fordult vissza és büszkén végignézte a családot. Először keményen, aztán mind lágyabban, végül mosolyogva jártatta rajtuk a szemeit. Egyszerre csak kipattant belőle:

— Mit szóltok ehhez a fiuhoz? kérdezte.

Fellélegzettek. Egyszerre megindult a zajos, össze-vissza szó. Leikesedtek, rajongtak, boldogok és könnyűek voltak. Az öreg úr végleg felengedett. Pezsgőt hozatott. A pincér lázason töltögette a sárga Heidschiket a talpas poharakba. Mindenki felemelte a poharát és hangosan koccintottak. A közeli asztaloktól mindenki feléjük fordult. Gergely ügyész, aki a szomszédban ült a feleségével és a felesége három szeretőjével, részegen és öreg arcán petyhüdt nevetéssel, magasra tartotta poharát. Steinitz felélendítette a pezsgőstucnit és átkiáltotta:

— Itthon a fiam! A dragonyos!

Az ügyész nem hallott egy szót sem, de azért megértően és mosolytól ragyogva bólogatott. Len a tapon megindultak a lampionos gondolák, a cigányzene elhallgatott és lágyan, cukrosan szűrődött fel a tambura hangja. Az ügyvéd elérzékenyedett. Az asszonyok közönyösen nézték az asztalkendőt. Az öreg Steinitz pedig az öklére bókkolt fejjel gondolkozott Lali-

káról és Piroskáról. Szép, tisztabőrű, egyenes-lábu, tömötthúsú unokákat akart. Ezért választotta a lányt. Harmadiziglen szépen akarta viszontlátni magát.

II.

Éjfélutáni bál, nedves porszagú, rózsaszín-szürke imbolygó gomolyag, sivalkodás, felszisz-szenés, mint apró tűszúrás, virággal csiklandás nyomán. Ott kinn halványuló sötétkéksége az éjszakának, mind élesebben megszagatva a faszoroktól és egyfelületű szinpadi diszletként a templomos, palotás és szükséglakásos város csipkézett rajza.

Lalika a nyitott ablaknál állt a szerkesztővel és leste a bált. Már vagy félórája támaszkodtak az ablakdeszkának, Patonay apró portrékat adott a nőkről és Lalika élvezte az intim szavakat és a kilibbenő fodrok, megmutatózó lábak száguldó idegborzolását. Mire az asztaltól a terembe értek, megfélekedtek Kántor Piroskáról, a nőket nézték, ahogy felbecsülő férfiszemek mérlegelik őket olyankor, mikor par excellence a testükkel hangsúlyozódik az életük.

Lalikának hirtelen eszébe jutott az apja.

— Igaz is, kérdezte, hol van Piroska?

Patonay, aki már vagy tiz perce Gergely

ügyészné vállatlan dekollázsán barangolt a szemeivel, előrenyújtotta a nyakát és kutatni kezdett.

— Nem látom! — mondta. — Az anyja ott ül Kertésznével a szinpad előtt.

Lalika a szinpad felé nézett.

— Az, abban a barna selyemben? — kérdezte.

— Igen, amelyik most kivette a zsebkendőjét!

— Szép asszony! — mondta Lalika.

Patonay ásitott.

— Szép! — huhogta. — Az egész familia jóképű.

Lalika nézte az asszonyt.

— Ilyen asszonyokra van gusztusom, hidd el. Ezekkel érdemes az időt tölteni. Tanul az ember tőlük. Ezek tudják csak a szerelmet!

Patonay legyintett a kezével.

— Fenét — mondta — ezek jobbak, mint a leányaik. Ezek makacs anyák, szelidek, óvatosak és méltóságosak. Az egész városban nincs egy Bozvaryné. Azok az asszonyok, akik itt valamikor szerelemből mentek férjhez, végleg elvesztek a férfiak számára. Van egy-két hetéránk, ezek nem csalják meg az urukat, mert ezt csak a tisztességes asszonytípus tudja.

Ezeken egyszerűen végigszeret a város minden rugalmas inu, hengeres mellü férfja és egyik sincs megilletődve, egyik sem érez diadalt, mert tudja, hogy ezeknek a rendeltetésük, hogy mindenki megkapja őket, aki minőségileg megérdemli!

— Pénzért? — kérdezte mohón Lalika.

— Nem pénzért. Sokkal fontosabbért. Ezekről az asszonyokról mindenki tudja, hogy az életük ilyen. Bizonyosan tudja mindenki, ezer férfi kürtöli, ezer cseléd suttogja, száz konfliskocsis hallgatja el busás borraivalóért. Már most ennek az lenne a logikus következménye, hogy ezeket a nőket nem engednék be a társaságokba, kifüstölnék őket az oltáregyesületekből, nőegyletekből és azzal a fanatikus, irigy, konkurráló gyűlölettel néznék őket a korzón, amellyel Bozváry Magdát korbácsolják végig, ha délben végigviharzik a Fő-utcán. Most következik a férfiak szerepe. Az asszony megjelenik az urával a kávéházban. Leülnek egy asztalhoz a terraszon. Az asszony haja aranszöke, vagy bronzvörös, mindig deranzsált, a szeme mindig kisirt és kissé részeg. A másik hosszú asztalnál ülnek a férfiak. Mind ismerték már az asszonyt. Most a férfiak két részre szakadnak. Az egyik rész már nem ki-

vánja többet. A másikat még ingerli, gerjeszti, még nem tudják elejteni végképpen. Ezek azután, ketten-hárman, egyszerre, közös céllal és egymás céljait ismerve felkerekednek és átülnek az asszony asztalához. Három legkitűnőbb fiatalember, akiknek a cselekedetei kritizálhatatlanok, akik gáncsolhatatlan lovagok és egy kézfogással rehabilitálják, ha akarják, a gályarabot is.

Köröskörül a város, a családok, akiknél kiült helyük van a szófákon és ők odaülnek az asszony köré, ájtatosabbak, lovagabbak, mint a menyasszonyuknál, enyhe dolgokról szemenkint pöregetik a szót és sokat foglalkoznak a férjjel, aki a legkevesebbet hisz el a játékból és a havanna, amellyel megkinálták, úgy lóg a szájából, mint a kurtaszivar. De az asszony megvan mentve. Igaz, hogy minden nap újra kell megmenteni!

Lalika nevetett. Patonay az állával egy asszony felé bökött.

— Az ott Gergely ügyészné! — mondta. — Épen most menti meg három fiatalember.

— Mért kell megmenteni? — kérdezte Lalika.

— Délelőtt nagy skandalumot csinált a

pezsgős sátonnál. Egy pezsgőspoharat akart hozzávágni Ostyán báró fejéhez!

Lalika elképedt.

— Vad nő lehet! — mondta, látom a testállásán, egy két lábra állt vadmacska, mintha mindig ugrásra készülne!

Patonay kuncogva nevetett.

— Vadmacska? Egy megbokrosodott tehén! — mondta és odaköszönt Gergelynének, aki észrevette, hogy róla beszélnek és tág szemekkel, gyanakodva figyelte őket.

— És mért akarta hozzávágni a poharat? — kérdezte Lalika.

Patonay még mindig az asszonyt nézte, sóváran, dühösen, a nagyszerű rózsaszínű nyakán megtapadt tekintettel és monotonan felelt.

— Ostyán egy hét előtt úgy dobta ki az asszonyt, hogy az egész város tudta. Három hétig kizárólag vele foglalkozott, a harmadik héten kivitte az urával együtt Melegesre, a birtokára és negyednap délután az egyik gazdasági gyakornok szobájában találta meg. A gyakornokot megszidta, hogy a legnagyobb dologidőben ilyen haszontalanságokkal lopja a napot, aztán befogatta a sárga sandlaufert és odaállította a terras elé.

Az asszony fátyolosan, porköpenyegesen

várt a lépcsőn és már épen fel akart szállni a kocsira, amikor eszébe jutott az ura. Csak nagynehezen találtak rá a hűvös billiárdszobában, amint horkolva aludt a zöld posztón. Aztán felültek a kocsira és a báró magyarul ott állt a lépcsőn, amíg a kocsi el nem tűnt az akácosban. Gergely morózus volt, mert álmából zavarták fel és egyre ezt hajtogatta: „Látja, Melanie, maga csak nem tudja megbecsülni magát!”

Lalika nevetett.

— Ilyen züllött fráter! — mondta naivan.

Patonay folytatta.

— A báró aztán megismerkedett Kántor Piroskával a Gyermeknapon és azóta állandóan együtt vannak. Ma délelőtt, hogy a sátrak között korzóztak, először találkozott az asszonnyal. Természetesen köszönt neki. Gergelyné erre felkapott egy pezsgőspoharat és hozzá akarta vágni. Pánczél huszárőrnagy fogta le a kezét, egyébként csunya botrány lett volna. Így is erről beszéltek az emberek egész délután! —

Az ajtó nagy lendülettel kicsapódott, hancuros, széleskedvű társaság dobbant be rajta.

— Piroska! — mondta Patonay.

Lalika kissé elfogódva nézett a lányra, aki rőszaszinben, kipirulva és rendkívül finom,

tudatosan táncszerű lépésekkel illegett a társaság élén. Egy vézna, idegesen mozgékony, nyüzsgő szemű kis aszony tipegett mellette és fonákul a lány járásához akart alkalmazkodni. Három férfi lépkedett a nyomukban.

— Az a fekete, az ősz halántékkal, az Ostyán! — mondta Patonay. — Az a magas, puhagalléros, hanyag járásu, mint akinek semmisenem fontos, az Keő. Megismered? Két éve sokat lógott velünk!

— És a harmadik? — kérdezte Lalika.

— A harmadik Pöschl biztosító intézeti igazgató. Ez az anyák kedvence. Az egyedüli férfi, aki férjnek való a városban!

Piroska odament az anyjához és leült mellé a székre. Egy rózsaszínű, ragyogó folt volt, amint hátravetette magát, hullámozó, élő krém vállaival és büszke nyakával, amelyet sápadtan ölelt körül a gyöngysor. A báró a szék mögé állt és támlájára könyökölve suttozott neki és legyezte. A többiek anyjával beszélgettek, nagy nevetés támadt, az élményeikről számoltak be. A parkban voltak, ringispilen ültek, gondoláztak és a tombolán nyertek egy fésülködő necesszert. Piroska egy kócos ujságírónak ajándékozta.

Lalika meredt szemekkel bámulta őket. Egyszerre gyáva lett és reménytelen.

— Nem jössz vissza az asztalhoz? — kérdezte és elindult.

— Nem. Gyere, bemutatlak Piroskának!
Lalika vonakodott.

— Nem. Minek. Nem érdemes. Tulságo-
san foglalva van :

Patonay legyintett.

— Az nem jelent semmit. Te új ember vagy, most jöttél, messziről jöttél és hoztál neki idegen világot, más levegőt, új tónust. Különben is jól állnál neki és a nőknél sokszor ez a legfontosabb. Hogy úgy illjünk nekik, mint egy új kalap vagy egy új szőrme. Ha jól állunk nekik, mindent hajlandók megbocsátani. És neked nem is kellene olyan sokat megbocsátania!

Lalika tétovázott.

— Igazán nem látom, hogy mi értelme van most odamenni. Hiszen a báró egészen kisajátította, a másik kettő nem is mer a közelébe menni!

Patonay megfogta a karját.

— Eh, butaság, mondta, gyere! A fő, hogy ne add meg magad neki. Ha ő romantikus lesz, te légy száraz, ha erotikus lesz,

légy hüvös, ha okos lesz, légy dragonyos. Egyáltalában, te mindig csak maradj meg dragonyosnak. Ez határozottan imponálni fog neki.

Lalika idegesen és kényelmetlenül huzatta magát a báltermen keresztül. Patonay tovább oktatta.

— Lovakról beszélj neki és keresztény törzstisztek leányainak szerelmi életéről. Kemény légy és akkurátus és ha akármennyire föléd kerekedik is szellemileg, mert az bizonyos, Lalika, hogy föléd kerekedik, te maradj meg fölényesnek és hideg, mindig győztes katonának!

Lalika kelletlenül nevetett.

— Ezek szavak, de mit csinálok, ha itt valami konfliktus lesz? A bárót nem lehet egyszerűen kizökkenteni a nő mellől!

Patonay megállt.

— Ne légy gyáva, fiam. Mindent lehet. Csak úgy kell jönnöd, hogy az első pillanatban megérezze mindenki, hogy akarsz valamit.

Lalika már nem figyelt Patonay ígéire, mert egészen közel jutottak Piroskáékhoz. Patonay már messziről üdvözölte őket, Kántorné mosolyos szivélyességgel fogadta és végig já-

ratta a szemét Lalika atilláján. Piroska is észrevette a közeledésüket és egy kissé előrehajolt. A báró felegyenesedett és rágyújtott egy cigarettára.

Patonay kezét csókolt a hölgyeknek és sorba bemutatatta Lalikát. A dragonyos merev volt és nyugtalan és zavarát energikus sarkantyú-csörgetéssel akarta ellensúlyozni.

A báró langyosan fogott kezét az urakkal és fujta a cigarettafüstöt a lámpák felé. Piroska beszédbe elegyedett Lalikával.

— Mikor jött? — kérdezte kedves közönnyel.

— Egy félórája. És látja, már itt vagyok maga előtt, hogy hódoljak magának!

Lalika érezte, hogy naivat mondott és elöntötte az arcát a vér. A talaj máris ingott a lába alatt és Piroska vizsgálódó nézése és éles mosolya végleg zavarba hozta.

— Kedves! — mondta Piroska és komolyan, kegyetlenül várt.

Lalika kétségbeesve kutatott egy gondolat után, de nem jutott eszébe semmi. Mikor Patonay végighurcolta a báltermen, még tele volt szépen kimódolt mondanivalókkal. Most azonban nem tudott kapcsolatot teremteni velük.

— Hogy mulat? — kérdezte gyáván.

— Ó, köszönöm, ahogy egy bálban mulatni lehet! Az emberek legnagyobb része nem tud táncolni és ez kínos. Maga táncol?

Lalika boldog volt, hogy akadt mire felelnie.

— Nem táncolok. Nem szeretem a táncot!
Piroska kacagott.

— Mért nem? Egy katona, aki nem szereti a táncot!

Lalika érezte, hogy csapdába került. Eddig még sohasem gondolkozott afelett, hogy szereti-e a táncot. Csak táncolt. Táncolt a tisztikaszinóban, a báltermek parkettjein, az éjjeli parketteken és sohasem kérdezte meg magától, hogy ez jó-e, okos-e, szép-e, nekivaló-e. De most, most meg kell okolni ezt a kijelentését, ha a nivót meg akarja menteni a lány előtt.

— Nem szeretem, mert csupa erotika az egész! — mondta önérzetesen.

Piroska felkacagott.

— Egy dragonyos, aki nem szereti az erotikát!

Patonay fülelt.

— Mit nem szeret? — kérdezte és odament hozzájuk.

— A zászlós ur nem szereti a táncot, mert erotikus! — nevette Piroska.

Patonay segítségére jött a dragonyosnak.

— Valószínűleg azt az erotikát nem szereti, ami a táncba bujkál. Az igazi férfi sokkal brutálisabb, sokkal egyenesebb, semhogy ezzel beérné. Erre gondolt Lalika, különben is erről sokat beszéltünk és emlékszem, egy hosszú vita végén sikerült ezt a konkluziót leszögeznünk — mondta és feddőleg nézett Lalikára.

Lalika dühös volt. — Nivó, nivó, — járt a fejében, hogy jövök én ahoz, hogy nivós legyek és pont most, pont ennél a lánynál, mikor odafenn a nagyvilágban minden jó volt, amit mondtam és tettem. Ki kötelezhet engem arra, hogy én egy szellemes és egy jópofa legyek, mint ez a szerkesztő, mikor én dragonyos vagyok a harmadik Karl Richard ezredben és Freiherr von Ulrich őrnagy harmincnégyéves lányát bármely pillanatban elvehetném feleségül, mióta Pfiffli biboros sajátkezüleg keresztelt meg az Augusztinerkircheben. Hát azért sem leszek nivós, hanem gögös leszek és keresztény leszek és igenis, lovokról, törzstisztnékről fogok neki beszélni.

A zene vanszteppet intonált és a báró előlépett a szék mögül.

— Megbocsát, zászlós ur! — mondta és meghajolt Piroska előtt. Piroska belekarolt és elsétált vele a táncolók sűrűjébe.

Lalika leült az üresen maradt székre és nézte a bált. Patonay a sovány és édeskés Bencénét mulattatta, Keő keresztbefont lábakkal meredt a mozgalomba, Pöschl Kántornénak mesélt a biztosítótársaság intimitásairól.

Lalika mohó szemekkel kergette Piroska testének hajladozását és elöntötte a hévség. Felpattant a székről és a táncolók kordonján keresztül vakon és pihegve rohant a rózsaszín folt felé.

A báró, magasan és egyenesen tartotta a karjában a lányt. Jog és biztosság volt ebben a pózban, de semmi ittasság, semmi fékevesztettség. Mosolygott, mint aki tudja, hogy az övé minden a két karja között, az egész nő és ha azt akarja, hogy a lány tudatosan adjon valamit, csak meg kell nevezni, fel kell idézni, ami kell neki és már kapja is. Érezte, hogy nagyszerű, állandóan a szükségszerűségnek megfelelő ösztönök kormányozzák a lányt és minden idegmoccanása felelet az egyidejű idegműködésére. — Ez a kiraffinálódott ideg-

korrespondencia minden nagy életet élő aszszonyban megvan, a nagy sziréneknek a főerősségük, hogy mindig együtt vannak a fér-fijukkal. De náluk egy hosszú pálya eredmé-nyeképpen csiszolódik ily finomra az ideg sze-relmi műszere, ebben a lányban, aki szűz és gyerek és az idegeiben nivós ostobaságok rezegnek könyvek, képek és zenék nyomán, adottságként készen van. Pedig a fantázia árt a szerelemnek, mert ellégiesíti, elspritualizálja és nagy, meztelen, primér élmény helyett má-solássá, elképzelt reminiszenciák újraélésévé degradálja.

A báró, aki végigszerette a világ minden metropolisának a szerelmi globetrotterek köré-ben hirhedt szisztémáit és tul volt mindenén, amit a férfi nőtől kaphat és ami férfit nőhöz kapcsolhatja, csodálkozva lézengett Piroska mellett. Más volt. Egy új lehetőség volt. Még nem tudta, mit akar vele, kiakarja-e élni ezt az új lehetőséget, de megtapadt a lány mellett.

Táncközben nem beszélt, nézte a lány ha-bos, lankás testét és végiggondolta mindezt. Mikor Lalikát észrevette, fanyar lett, mert nem szerette a kis ebeket, akik vásott fogaikkal kap-kodnak a lábikrája felé, amely még mindig

van annyira kemény, ha érdeemesnek érzi kifejteni, hogy a kés pengéje meghajol rajta.

— Jön a dragonyos, most el fogja kérni tőlem! — mondta. Piroska felegyenesedett, lecsuklott fejét felemelte és kinyitotta a szemeit.

Lalika odafurakodott és meghajolt. A lány ráhullatta a tejszín kezét a lila attillára és elperdült vele. A báró mosolyogva nézte a rózsaszín szoknya forgó örvényét, aztán keresztül vágott a háborgó parketten és kiment a teraszra. Leült egy üres asztalhoz és egy üveg asszabort rendelt. Lassan, fontoltan szopogatta a nyulós, aranybarna italt és közben elélte mostani életét. A fülével folyton azt a zakatolást hallotta, amit a hidak fölött robogó vonat hallat. Mennyit élt! Mennyit látott, hallott, izlelt, szagolt. Az Eiffel! A Jungfrau! A Sierra Nevada! Bayreuthban a Parsifal, Moszkvában az „1813“. Milanoban minden, ami melódia! És étkek és parfömök és kertek és kanálisok! És mindenütt nők, olcsók, drágák, akik meghaltak érte és akikért ő majdnem meghalt. És akik megrázták magukat a szerelme után, mint a kutya, ha szárazra uszik és tovább szalad. Gergelyné, egy sas guvernáns-allűrökkel! Pfuj!

Piroska. Itt már nem elemzett. Nem tudott egyebet a lányról, minthogy más. Egy meg-

lepetés, mint amikor tizféle likőrből egészen speciális zamatu cocktail születik. Nincs neve, nem emlékeztet egyik pálinka ízére sem. Más.

A bor kifogyott a poharából. Töltött. A szájához vette a poharat és lassudan, kéjelegve mosdatta benne az ajkát.

Valaki megérintette a vállát.

— Jó estét, mondta. Egész este figyelem, most már biztosan tudom, hogy maga az. Maga szokott így szeretkezni a pohárral!

Ostyán felpillantott.

— Ismerem, mondta és zörgetett a pincérnek. — Hogy van?

A férfi leült az asztalhoz és mosolygott.

— Ne menjen még, báró. A „Calderon“ fedélzetén Rio de Janeiro és Lisszabon közt mi barátok lettünk. Akkor kiszolgáltatta nekem magát, mert valamit feltétlenül el kellett mondanania.

Ostyán lehajtotta a fejét.

— Maga az? — kérdezte.

— Én! — mondta az idegen férfi. Aztán derüsen folytatta:

— Nézze, én még akkor meg akartam mondani magának, hogy az egész ügy tulajdonképpen lényegtelenül kicsiny. Maga megölt egy asszonyt azzal, hogy nem kapta el a kar-

ját, amikor a tengerbe vetette magát. Jó, tudta, hogy meg akar halni. De már nem szerette az asszonyt és nem volt joga befolyásolni a sorát. Nem volt joga visszatartani. Mit csinált volna vele, ha visszatartja? Szerette volna? Nem.

Ostyán halkán, elkinzottan mondta:

— Ne beszéljen erről.

— Hát jó, mondta, nem beszélek. Én nem kísérteni jöttem. Egészen másért jöttem. De magát nem értem. Mit keres itt, ezen a mocsaras zátonyon? Egyszer elmesélte nekem, hogy amíg más dómok, galériák, tájak kedvéért csavarogja be a világot, maga a szerelmet hajszolja a sikságokon és a havasok tetején, a nagy városokban és a bretagnei halászfalvakban. Hogy köthetett ki épen itt? Itt van talán a szerelem?

Ostyán még mindig a felidézett rémekkel küzködött és fontolkodva, eszmélkedve szűrte a szót.

— A szerelem, mondta vontatottan, olyan, mint az isten. Mindenütt jelen van, mindenütt érezni, de sehol sem lehet tudni. Talán most is szerelmes vagyok és talán akkor sem voltam az, amikor esküdtem és belejajgattam az éjszakába, hogy gyalázatosan szerelmes vagyok.

De nekem, hála istennek, nem probléma többé. Kis, aljas pénzügyek kötnek ide, egy futamodásnyira van a birtokom, tele bajjal, kölcsönnel, gazzal és most rendbe szeretném hozni valahogy. Ha ugyan még lehet.

A pincér hozott egy poharat, Ostyán tele töltötte.

— Igyék, Konrád, mondta. Hatputtonyos. A hajón mindig magyar bor után sóvárgott. Még mindig utálja a malagát?

Konrád mosolygott.

— Énnálam már nem szünhet meg egy utálat. Amit én elejtek, azt többet föl nem vehetem. Még mindig utálok a malagát és még nagyon sok mindent utálok!

A poharak összecsördültek. Konrád egy kortyot ivott, aztán letette a poharat. A báró fenéig kihajtotta.

— Hát maga hogy kerül ide? — kérdezte.

Konrád lecsüggesztett fejével nézte a barna bort. Csak később felelt.

— Végkép levitézlettem. Hat nappal ezelőtt kiszálltam a Gare de l'Este-en és akkor megállapítottam magamban, hogy most már nem következhetik semmi. Minden megtörtént, ami sorsom szerint megeshetett velem. Akkor kerestéltem, kaparásztam az emlékeim között:

hova menjek, hol van egy zugoly, egy vacok, ahol apró kis jóságok nem varrják az embert az élethez, hanem hagyják sodródni kifelé, sőt ha lehet, még jobban elveszik a kedvét az élettől. Akkor eszembe jutott ez a város. Husz éves koromban ujságíró voltam itt, már akkor is a legkomiszabb, legsötétebb város volt az országban. Az emberek nyílt utcán fojtogatták egymást krajcárokért, az asszonyok nyílt utcán árulták magukat koronákért.

Egyetlen tisztességes nő volt akkor ebben a városban, az is egy utcai nő volt. Olyan harmónikus lelket még nem ismertem. A butaság harmóniája uralkodott benne. Mindenkihez jó volt, kapzsiság nem volt benne, szinte kiosztotta magát és mindenkinek hitt. Csak nekem nem. Hiába ígértem neki, hiába esküdtem neki, nem használt semmit.

Ostyán nevetett.

— Mit nem hitt? — kérdezte.

— Azt ígértem neki, hogy feleségül veszem. Meg is tettem volna, higgye meg, de negyven forint fizetésem volt és rettenetesen tehetségtelen fráter voltam, aki irt, festett, muzsikált és nem tudott sem írni, sem festeni, sem muzsikálni. Akkoriban egy ujságíró kiváltott egy nőt a nyilvános házból és feleségül

vette. Az én kis nőm, aki nekem sem adott többet, mint másnak, követelte, hogy esküdjek meg vele. Nem tehettem, anyám volt és a városban lakott, bár ő a fő-utcán egy emeletes házban, én pedig az egyik vámszedőnél egy butorozott szobában. De mégse tehettem, mert nem szerettem Tusit és ha megtettem volna, csak hangsúlyozott daczból, forradalmiságból történt volna. Ennél azonban józanabb voltam. Akkor ez a lány marólugot ivott és belehalt.

Ostyán kimeredt szemmel figyelt. A szeme villogott, a szája vonaglott és az ökle keményen dobbant az asztalon.

— Kvittek vagyunk! — mondta és nagyot lélezett.

— Igen, kvittek vagyunk. Nem is igazi férfi, aki nem öl meg valakit. Aki nem tudott megölni senkit, akit lassan ölögettek a sorsa emberei, dolgai, az magát öli meg. Mert valakit csak meg kell ölni!

Ittak. Egy ideig csönd volt.

— És most minek jött vissza? — kérdezte Ostyán.

— Ez volt az egyetlen nő, aki meghalt értem. És aztán különben is . . . a dolgok megnőnek, megduzzadnak. Az eset egy egészen banális kis történet, de sok mindent beleér-

zek most. És én meghalni jöttem ide. Ez is egy banalitás, de vegye komolyan. Végképen el akarom veszíteni a kedvem az élettől. Talán majd itt sikerül. Ez a fantáziátlan, rosszulöltözött aljasságok városa. Ha itt valakinek szép gondolat születik az agyában, a szája, amely már nem az övé, hanem a városé, amelynek nyelvét beszéli, ruttá hazudja.

Itt a virágot lelegeltetik és gazt tüznek a gomblyukakba. Itt minden erjed, büzlik, bomlik. Ez egy erkölcsi la Plata, ahol a finnyás morál csak gólyalábon lépkedhet. Én pedig be akarom magamat ásni ebbe a mocsárba, mert vagyok olyan rossz, mint ő és fel akarok oszolni benne.

Ostyán gunyosan mosolygott.

— Tulbecsüli maga ezt a várost. Látja én nem járok gólyalábon és nekem mégsem árt. Én tiszta maradtam, még a legocsmányabb szerelemben is az. Én csak tapasztalhattam, kerestem. Be nem mocsokolt semmi, mert mindenünnen undorral mentem tovább. És itt sem fogok megállani.

Konrád felemelte a kezét és a gyűrüsujjával megfenyegette a bárót.

— Találkozunk mi még, mondta, a mo-

csár fenekén. Csakhogy én önként fekszem bele, magát pedig lehuzza magához.

A báró hitetlenül nevetett.

— Soha! — mondta.

— Majd meglátjuk. Ki az a nő, akivel táncolt?

— Zsidólány.

Konrád halkán, tagolva mondta.

— Hasonlit egy fényképhez, amit a hajón mutatott, mielőtt beledobta a tengerbe!

Ostyán megriadva suttozta.

— Hasonlit?

Maga elé idézte Piroska képét.

— Hasonlit! — vacogta. — A szeme és az álla.

Konrád nevetett.

— Már megint fél! Hasonlit, rendben van! Mit fél még mindég? Hiszen kvittek vagyunk!

Ostyán felugrott.

— Gazember! — sziszegte. — Mit akar itt? Mit kísért itt? Mit akar velem?

Konrád hidegen nevetett.

— Hiába minden, mondta, a brazíliai nő meghalt és ezen nem lehet segíteni. Most az zaklatta fel magát, hogy talán mégis szerette, ha megkereste a facsimiléjét. Megnyugtatom.

Nem szerette. Ezt sem fogja szeretni. Akik keresik a szerelmet, azok sohasem szeretnek.

Komoly volt és fölényes. Ostyán kábultan és tanácstalanul csüggesztette le a fejét. Konrád tovább beszélt.

— Én most itt fogok lézengeni a városban. És nézelődni és hallgatódzni fogok. És amikor ez a lány is bele akarja vetni magát a tengerbe, akkor majd én fogom meg a karját.

Ostyán vergődött és viaskodott, a legszivesebben kifutott volna a fakuló, reggeledő illuminációból, hogy haladtában ugorjon fel egy rohanó vonatra, mindegy, hogy hová vágjat. Nem tudott megfelelni magának, hogy mit akar itt. Kije neki a lány? Nem kapott választ. Csak azt tudta, hogy most már képtelen őt elengedni. A kezét állandóan a tenyerében érezte és az ujjai gyengéd, óvó örömmel sodródtak össze, mintha ajnároznák a jó, kövérkés, érezett kis kezét. Édes ludbőrzést érzett és azt mondta magának, hogy ez jó. Aztán beléviglant a kérdés: csak ez? Kell-e több? Kell-e minden? Tudna-e vállalni mindent? És gyáván és dühösen nézett Konrádra, aki így kiélezte a kérdést, aki felidézte a halott nőt és kötelességévé tette, hogy eldöntse magában, hogy a szerelem jogánál fogva jussa

van-e a lány édes kis kezéhez és egyéb sur-lódó, borzolgató jóságokhoz, vagy pedig el kell mennie, hogy a lány meg ne haljon. Nem, bolondság, Konrád rémeket láttat, nevetséges! Hányan élnek, akiket ő nem szeretett! Azóta mást szerettek. Szültek. Boldogok vagy közönyösek. És hátha szereti? Még nem dőlt el. Még nem tudja. Eddig még nem történt semmi, amiért ne szeretné. Hanem ez, ez a gazember, ez a mérgező, szuggesztív vadállat, ez már csak rontani akar. — Kifogom füstölni, el fogom kergetni! Sportolni készül az életemmel!

Dühösen felugrott és keményen nézett szembe Konráddal.

— Én elverem, ha beleártja magát az életembe. Mars innen, mit keres maga melletttem? Érdeklém? Nézzen. A másik asztaltól fixirozzon, akkor majd belelövök a gyomrába.

Konrád folyton nevetett.

— A másik asztalnál már valószínűleg nem érdekelne. Ha egyedül vagyok, csupán saját magam érdekel. Ha parancsolja, elmegyek innen. De vissza fõg még maga hívni, báró! Könyörögni fog, hogy jöjjenek vissza, csakhogy én akkor már — csupán magam iránt fogok érdeklõdni.

A báró dühös és durva volt.

— Unom a nagyképűségét. Miért hívnám vissza? Mi szükségem lehet nekem magára?

Konrád lassudan ejtegette ki a szókat a száján.

— Gyenge ember, akivel elbánik a fantáziája. Más is vágyakozik, de azért éli, ami elérhető. Most meggyávult és ha a valóság összeveszik a fantáziájával, jajgatni fog és félni fog és gyávaságból nem meri eléngedni a lányt. És akkor engem fog hívni, hogy fogjam a nő karját, miközben elmegy.

Konrád válaszolni akart, de bent hirtelen elhallgatott a zene és a táncteremből özönléni kezdtek a párok. Piroska Lalika karján suhant el mellettük. A báró összerezzen és felugrott. Konrád mosolyogva tápázkodott fel.

— Menjünk utána? — kérdezte.

Ostyán dühösen legyintett és megindult Piroska után, Konrád mosolyogva ment a nyomában.

Piroska Lalikával a terrasznak szélén állt és a szemével kutatott az asztalok között. A bárót kereste. Lalika komolyan és lázasan beszélt neki a multjáról, könyveiről és lovairól, a lány csak félfüllel figyelt rá és idegesen vizsgálódott a tömött terrasszon.

Nem vette észre, hogy Ostyán odaért.

— Elsurrant mellettem az előbb! — mondta a báró.

A lány felrezzent és nevetett.

— Anyát keresem. Elveszett valahol — kacagta. Észrevette Konrádot.

— Ez Konrád! — mondta a báró. — Brazíliai ismerős.

Konrád megfogta Piroska kezét és hosszan tartotta magánál. Egy ideig keresgélt a tekintetével a szemében. A lány állta a nézését.

— Maga bátor és kíváncsi! — mondta Konrád — és szép nyaka van!

Piroska megütődve bámulta a borzas, hatalmas vállu, melegszerű alakot.

— Furcsa ember lehet maga. Braziliában ezt mondják a nőknek, mikor megismerik őket?

Konrád unottan válaszolt.

— Áh Braziliában épen olyan ostobaságot mondanak az emberek, mint itt, mikor megismerik egymást. A nevüket mondják el egymásnak, Fernandez Konrád, — mert én Konrád Ferdinand vagyok, csak épen hogy nem Meyer — mire a nő például ezt mondja, Lucida Rios, ugye báró?

Ostyán szigoruan nézett végig rajta. A brazíliai nőt Lucida Riosnak hívták.

— Igen, — mondta aztán komoran.

— Ellenben, — folytatta Konrád, Pelli szigetén az ismeretlen férfi a kiszemelt asszonya keblére teszi a tenyerét. Ha a nő hajlandó ismerkedni, akkor ráhajtja a fejét a férfi vállára!

Piroska nevetett.

— Nálunk ezt olyankor teszik, amikor már ismerik egymást! — mondta a társaságbeli szabadosság éles, ártatlanul frivol hangján.

Mindnyájan nevettek, csak Lalika maradt komoly. Már az első pillanatban szeretett volna elköszönni, de nem talált megfelelő formát. Száraz torokkal és fanyar szájjal állt Piroska baloldalán abban a groteszken merev pózban, amelybe mindannyiszor belemenekült, valahányszor bizonytalan helyzetbe jutott. A többiek fecserésztek a Piroska által intonált rakétás, ártatlanul bátor modorban és lassan levonultak a lépcsőn.

Közben megérkezett Kántorné. Pöschl még mindig a társulat ügyeiről beszélt, most már dühös belemélyedéssel, részletesen és lelkesen. Kántorné mosolygós figyelmetlenséggel táncoltatta a szemeit a gyérülő terras reggelbe nyújtózó képén. Az asztalok körül szedelődzködtek. A Steinitz-asztal is megmozdult. A

táncteremben eloltották az acetilént. Szél támadt a tó felől. Hűvösödött.

— Piroska, vedd fel a belépődöt! — kiáltott Kántorné a terras széléről a lány után, aki a három férfivel befordult a tómenti fasorba.

Megálltak és bevárták Kántornét. Konrád bemutatkozott és vele maradt. Lalika Pöschlvel kezdett nyomott, érdektelen diskurzust. Piroska és a báró előre mentek.

Lalika örült, hogy elszabadult a leány mellől. Most már csak haza, el innen, sürgetődzött, mert lealázottnak és megcsufoltnak érezte magát. Konrád a régi várost idézte az asszonynak, aki emlékezett rá abból az időből, amikor még a negyedik polgáriba járt s ő bolyhosan, nagyhajuan állt minden délben a nagytrafik előtt.

Piroska és Ostyán kiértek a tóhoz. Fodoros, acélkék hátán félig hervadt sárga liliomok hintáztak. Fenn, a kálvária felett szinesedett a hajnalodó égbolt. Mint egy hatalmas, rózsaszínű kagyló, amely a végtelen tenger minden zaját sűríti magába lehalkítva, ha a füledhez tartod.

Piroska fehér belépőben gázolt a nedves füveken, a báró szó után keresgélő, megtelt

lélekkel élvezgető, aprólékosan nézdelő szemekkel bámulta a lányt.

Nem beszéltek. Ragyogtak a fejtödző reggelen, mint két most ébredt fiatal, akik a hajnalért keltek fel. A báró ősz halántéka szökésen ragyogott az érkező napfényben. Rovátkás arca kisimult és olyan derüs és nyájas volt, mint egy fiatal apáé.

Piroska összes pasztelszineiben, szivárványos dusságában fogadta a napot, amely szöges fénybotokkal felkapaszkodott a kálváriadomb piros kupolájára. A napban, a levegő édesen borogató nedvességében és a csöndes, szenzációs közelségben feloldódva fogadta el a szerelmet, amely először érte hajszás kampány, zsuzsus, szócsörgetés nélkül. Szó nem esett köztük eddig szerelemről, még egymásról is csak óvatosan és nem is kíváncsian. Piroska csak azt érezte, hogy a férfi megérkezett, kalandok és martiriumok és lovagi tornák után és tisztán és ragyogva áll a reggeli napban. Ostyán gyengédséget és hitet érzett s aki mindig a multtal hasonlítgatta inye izeit, az új öleléseket, most a kezdés pillanatát élte át s a jövőre gondolt.

A lányt előntötte a hévség.

— Melegem van. Segitse le a belépőmet, — mondta halkán.

Ostyán mosolyogva vonta le a válláról a fehér köpenyt és a karjára tette.

A hátuk mögül zavarosan szűrődött a hatartatók jókedve.

A káivária tetején szinte olvadtan, szinte sisteregve egyesült a nap az ércel.

Piroska megállt és halgatódzott, nézelődött.

Öt órát harangoztak a város hat templomában.

A reggel élesedett.

A báró mohóskodó kedvvel vájkált a belépő puha kásmirjában.

A kagyló szinei kifeslettek és zsongása közeli élet tápázkodó zaja volt.

Ostyán fürge lett és kacagott.

— De jó ez a reggel! — mondta. — Soha másként haza nem mentem, mint lógó orral és dideregve a hajnalban!

Piroska mosolyogva, szerelmesen nézett fel.

— Most nem fázik? — kérdezte.

— Vacogó foggal forróságot érzek — suttogta Ostyán.

— Vegye fel a belépőmet! — mondta drágán, anyásan a lány.

Ostyán a vállára vetette a fehér belépőt. Levette a kalapját, a hajába belemarkolt a szél sok ujja.

Két hattyu bujt elő a szigeti füzesből.

Piroska borsodzó, édes dermedtséggel suttofta.

— Lohengrin!

A báró ott állott mozdulatlanul, a szemei megakadtak egy felbukkanó felhőfoszlányon. És ebben a pillanatban elhatározta, hogy meg fog vivni Brabanti Elzáért.

III.

Másnap délután a vicinálissal megérkezett Hollunder. Vékony, nyüzsgő orru zsidócska volt, bő papirschemhéjjakkal és okos, koncentrikus ráncokkal a homlokán és az orra körül. Ostyán az ottománon heverészett piyamásan és gyékénypapucsosan, reprodukciós mappa feküdt mellette a szőnyegen.

Hollunder bebukott az ajtón.

— Örült bajok vannak, méltóságos uram! Az egész vonalon nagy zavarok! — mondta lihegve és beleesett egy székbe.

Ostyán felült.

— No mi az? — kérdezte.

— Tegnap délután megérkezett egy ur Melegesre. Feljött a kastélyba és kereste az uraságot. Megmondtam neki, hogy az uraságot távollétében én képviselem. Erre bemutatkozott és előadta, hogy az aszfaltföldröket jött átvenni. Előszedte az iratokat, amelyekből kiderült, hogy másfélve kétszázhetvenezer koronát méltóztatott felvenni előlegként a kétszáz holdra, amelyben állítólag aszfalt terem.

Ostyán értelmetlenül nézett rá.

— És most hol van a baj? — kérdezte idegesen.

Hollunder felugrott.

— Hogy hol van a baj? — ordította kétségbeesetten. — Ezt a kétszáz holdat három hónap előtt adtam el kilencvenhétezerért a Birtok és Erdő Banknak. Mit tudom én, hogy a báró mit csinál? Három hónap előtt táviratozott Interlakenből, hogy küldjek azonnal hetvenezer koronát. Akkor jött a Birtok és Erdő Bank igazgatója az ajánlattal és én siettem megmarkolni a pénzt. Sejtelmem sem volt róla, hogy méltóságod már eladta egyszer a komplexumot!

Tördelte a kezeit és sopánkodva várta a báró szavát.

Ostyán felvette a mappát és néhány lapot forgatott benne.

— Hol van az a Birtok és Erdő Bank? — kérdezte.

— Nézzen ki a báró az ablakon és meglátja a cégtábláját!

A báró automatikusan kipillantott. Az első emeleti ablakok alatt huzódott a tábla, bordó alapon arannyal.

— Valóban, — mondta — tizennégy év alatt nem vettem észre!

Hollunder röhögött.

— A kis gazdák már régen észrevették. Mióta az igazgató összeárvereltette a földjeiket, azóta kezdik észrevenni!

— Hogy hívják az igazgatót? — tudakolta Ostyán.

— Steinitz! A rőfös Steinitz fia. Nem ért semmihez. Az apja csinál mindent! — válaszolt Hollunder.

A báró felállt, megkinálta szivarral a kis Hollundert és maga is rágyujtott.

— Nem kell begyulladni, Hollunder. Majd csinálunk valamit! — mondta. — Van valami pénze? — kérdezte kisvártatva.

— Becsületszavamra csak ezer koronám

van, ma fizette bortörkölyért a melegesi gazdakör. Egy krajcárral sincs több. Tessék!

Benyult a nadrágzsebébe és kihuzott belőle egy összegyűrt ezerkoronást. Ostyán kismogatta, pár pillanat alatt egy rendes, jómegjelenésű ezrest vasalt belőle és gondosan kétréthajtva becsusztatta a lilaselyem tárcájába.

Felöltözött és lement az utcára. Hollunder a kávéházig mellette baktatott, aztán elköszönt és bement a kártyaszobába.

Ostyán megtámaszkodott a kávéház kerítésén és keresztbefont karral mustrálta a járókelőket. Már egészen kipárolgott a fejéből a birtok-ügy, mint aminek nem lehet különösebb jelentősége. Eddig is tele volt kisebb-nagyobb zavarokkal, de egy távirat vagy látogatás nyomán elintéződött minden. A mostani eset sem lesz veszedelmesebb, gondolta és elengedte a szeméit a sürgő déleesti utcán.

Piroskára várt. Hajnalóta, hogy egy hosszú, dermedt alvásban csendesedett le benne minden, megcsappant a lelki mozgalmassága. Kissé elmosódtak benne az okok, amelyek miatt rászánta magát a lányért való megvívásra.

Kivel is kell megvívnia? Elsősorban saját magával. Aztán a multtal. Aztán meg kell vívnia a várossal. Hiába más, szebb, különb,

mint a többiek, a nő olyan, mint a szárnyas mag, amely minden talajban megkötözi magát. Ma a lápon beteg liliom, holnap a délen csodavirág, holnapután efemer, utmenti pitypang, de mindenütt megél és mindenütt ugyanaz, csak a toalettje változik.

Ez lenne a legnehezebb, kitépni a talajából. Nem azért, mintha abban a televényben, amelybe ő szeretné átültetni, nem élne meg. Ott is kibomolna. Ott is szeretné élni.

De a mocsár makacs talaj. Letépní engedi a virágot, de a gyökerét bilincsesen markolja a feneketlen, iszamlós mélység.

A. mocsárban vannak uszó rózsák, hajnali, fülledt hálósobák izzadt párfümös illatával impregnálva, színes csónakokként usznak parttól partig s ha megfogod őket, hogy kiemeld, pár szíromlevél marad a kezében. Az uszó gyökeret fogja a mélység. És ha csónakba ülsz és hajszolod a virágot, elkapod szép borzas fejét és nem engeded el, mert neked egészen kell minden életével és kihajolsz a csónakból, hogy minden erőddel ragadd ki ismeretlen talajából, egy pillanat erőlködése közben kifordulsz a csónakból és belezuhansz az ingoványba.

És akkor majd megtudod, hogy mi fogja a láb rózsájának gyökerét.

De akkor már téged is fog a mocsár titokzatos gyökérrendszerével.

— Lohengrin? — suttogta maga elé. — Hiszen én még mindig keresem a Grált! Ha nem volt a Jungfrau tetején és ha nem volt az Aegei tenger szent, elfelejtett szigetein, épen az ingoványban lenne?

Piroska megjelent a sarkon.

Amint a kávéház felé közeledett, Ostyán merően, taglalva nézte végig. Hüvösen és idegenül érezte e pillanatokban a lányt és elhatározta, hogy nem fog odamenni hozzá.

Mikor a lány odaért, megemelte a kalapját és mosolyogva köszönt.

Piroska megállt.

— Kialudta magát? — kérdezte.

— Félig-meddig! — válaszolt és erősködött magában, hogy nem tart vele.

— Hova megy? — kérdezte aztán.

— Kommissiózni! Nem kísér el? — és könyörgött a tekintetével.

— Bocsásson meg, várom a jószágmányzómat, egy pillanatra bement a kávéházba!

Piroska csalódottan mosolygott.

— Hát . . . isten vele! Mikor látom? — kérdezte.

— Mikor akar látni?

— Tudja mit, mondta a lány kissé elfogódva, jöjjön el holnap délután . . . Olvasni fogunk . . . Akarja? — kérdezte melegen.

— Ha ilyen szépen hiv! — nevette Ostyán.

Piroska tovább ment. Alig volt pár lépésnyire tőle, már végzetesen szeretett volna vele tartani. Mért nem akart az imént? Mi volt ez a lehangolt idegenkedés? Mi veszett el reggel óta? Semmi. Csak valahogy kiobjektíválódott belőle pár pillanatra. Ő mindennap újból építette fel a szerelmét, az első fázistól az utolsóig végig száguldott előbb az elmúlt élményeken és csak ezután tudott tovább menni. Most, egy pillanatban nem kapcsolta bele a multba, ahogy jött, mosolygott és beszélt és hívott és hirtelen kellemetlennek, tulmelegnek, tulédesnek érezte a lányt. De amint sötétkék szoknyájának utolsó fodra eltűnt a sarkon, szeretett volna utána vágatni és töredelmesen bevallani neki, hogy egy hideg, tiszta pillanatban eltávolodott tőle.

Rosszkedvűen lépett be a kávéházba, hogy Hollundert megkeresse. A kis öreg makaózott a kártya-szobában és épen nyelésben volt.

Rácsapott a vállára.

— Hollunder! — mondta, — megyünk!

— Hová megyünk? — kérdezte ijedten felpillantva.

— Melegesre! — válaszolta érdesen a báró.

Hollunder felugrott és fejcsóváló értetlenséggel nézett a báróra.

— De hát méltóztassék megérteni, hogy ez lehetetlen, a Steinitzekkel el kell intézni mindent! — mondta energikusan.

— Mit, elintézni! Legfeljebb visszafizeti nekik azt a kilencvenezer koronát és el van intézve!

Hollunder rázta a fejét.

— Ezek elsősorban nem fogadnának el kilencvenezer koronát, hanem kétszer annyit. Másodsorban teleültették a földet dinnyével. Már most aztán szeretném látni, hogy lesz a dinnyéből aszfalt!

Ostyán türelmetlenkedett.

— Ez nem olyan nagy ügy, hogy így kétségbe kellene esni. Maga ma éjjel felutazik Budapestre és hoz kétszázezer koronát. A csorvási lent eladhatja a prágai gyárnak. Én itt bevárom, addig is beszélek az igazgatóval és rendbehozunk mindent.

Hollunder rosszkedvűen ment fel a szalodába.

Ostyán ottmaradt a kávéházban és forgatta a lapokat. Aztán felkelt és kiment az utcára, hogy a hírlapfiók-kiadóhivatalnál megnézze a legfrissebb híreket.

A kávéház előtt majdnem összeütközött Gergelynével, akit Patonay és Lalika kísértek. Ostyán köszönt, az asszony megvetéssel mérte végig, a férfiak ellenszenves hidegséggel emelték meg a kalapjukat.

Lalika a gőzfürdőből jött ki a szerkesztővel, amikor már Gergelyné a cukrászda előtti járdán szopogatta a fagylaltját. Patonay bemutatta Lalikát, aki itt hamarosan otthon volt. Arrogáns volt és vaskosan szellemes és az asszonynak tetszett a fiatalága és a szemtelensége.

Mikor délben hazakisérték Gergelyné a korszó megdöbönt nevetsége közepette, Lalika vidoran szorongatta Patonay kezét.

— Látod, ez igen! Ez nekem való, itt már itthon vagyok. Hogy fog ez az asszony engem szeretni! Micsoda hathetet csinál ez nekem!

Patonay gunyosan elmosolyodott. Tudta, hogy semmisen könnyebb Gergelyné megszer-

zésénél, ha valaki szép, erős és régi neve van. Egy pillanatig sem kétségeskedett azonban, hogy Lalikának sikerülni fog megkapni az asszonyt. De micsoda áron! Ha erre az összegre gondolt, eszébe jutott, hogy milyen gyönyörű fél-évet tölthetne el ezzel a pénzzel Biarritzban, ahova mindig vágyakozott, mióta egy borsónagyságu kavernát fedezett fel az orvos a bal-tüdején.

Ó, nem fogja kérni a pénzt a régi modorban, hogy „apukám légy szives adj ezer koronát egy uj szörmegarniturára.“ Így egy kamarás leánya nem kér. De egy lehetőleg viharos estén feldultan és hárászkendősen beesik a szobába és ellihegi, hogy az életéről van szó, az ura sikkasztott, már megindult az eljárás, itt a méreg, itt a gyöngyházás revolver, „ha istent ismersz, te drága te, nagy, ide azzal a harmincezer koronával.“

Gergelyné így szokta. Tegye most is. Fizeszen az öreg Steinitz, ha a fiának zsentri-asszony a szeretője.

Patonay nem szólt semmit, csak mosolygott. Délután a kávéházban találkozott Lalikával. Öt óráig folyton az asszonyról beszéltek. Lalika áradozott, „micsoda csipők, micsoda mellek és a szája, mint egy szétharapott vörös-

bélü narancs“ és rász, rász, akármit is mond bárki. Ez az, ami nem jut mindenkinek, a tiszta rász, csak urlovasok nyergelhetik meg az arabs lovat. Kis mokány poroszkák a többi nők, vagy mecklenburgi tramplik, de hogy jár ez az asszony, micsoda ideges hajladozással, micsoda keccsel! Patonay fölényes unalommal hallgatta Lalika kiáradását és nem rakott eléje gátat egy lehűtő megjegyzéssel. „Hadd fizessen, hadd fizessen,“ hajtogatta magában dühösen, nekem nincs pénzem, medve sem vagyok, legyen az övé, ha annyira kell neki.

Öt órakor elment a tükörablak előtt Gergelyné. Lalika felpattant és rohant ki az utcára. Patonay kedvetlenül ballagott utána.

Sétáltak a folyóparton, az asszony harsogva nevette Lalika kaszárnya-humorait. Patonay bosszusan hallgatott és nézte a vállát, amelyről a könnyü selyem el-el siklott. Egy szép, hibátlan fogsor emléke huzódott szabályos félívben a melle felé, ezt nézte Patonay dühös izgalommal.

— Hát maga, aranyos kis szerkesztő, mért olyan csöndes? — kérdezte az asszony.

Patonay csettintett az ujjával.

— Könnyü maguknak! Tele vannak életkedvvel! De én? Mihez legyen nekem ked-

vem? Most, mikor végre alkalmam van egy ilyen nagyszerű asszonnyal együtt lenni, mint amilyen maga, egy félóra múlva el kell mennem a zsidó hitközség ülésére!

— Hiszen maga nem zsidó! — nevetett az asszony.

— Vannak olyan foglalkozások, amelyek mindenkiől zsidót csinálnak! És különben is, ebben a városban mindenki zsidó. Azt hiszi, hogy maga nem az? Nézze meg a barátait az ötágu monogramokkal, hát nem zsidók? Hát nem seftelnek, nem ülnek a zsidó ügyvédekkel a kávéházban, hogy az elhullatott kis pénzeket felszedjék?

Befordultak a korzóra. Lalika a leggögösebb arcát merevítette meg és feltette a monokliját.

Patonay szerette volna otthagyni őket, de jólesett neki, hogy az asszonnyal mutatkozhatik a korzón.

Gergelyné mégis csak a legkülönb férfiakat válogatta ki és vele lenni nem árt a férfi-hirnévnek.

A kávéház előtt találkoztak Ostyánnal.

Mikor a báró mögöttük maradt, Gergelyné sziszegő dühvel, eltorzult arccal suttogta Lalikának:

— Látja ezt a gazembert, ezt szeretném tönkretenni! Mit tett ez velem! Ártatlanul meghurcolt a város előtt, törbe csalt, telekürtölte a világot, hogy a szeretője vagyok, pedig semmi sem történt köztünk.

Lalika kétkedve kérdezte.

— Hát mit keresett akkor nagyságos aszszony Melegesen?

Gergelyné szikrázó szemekkel válaszolt.

— A gazember! Kicsalt az urammal együtt a pusztájára, hogy nézzük meg a kinyilott orkideákat. Aztán erőszakkal a szeretőjévé akart tenni.

Mikor látta, hogy az én tisztességgemmel nem bír, akkor egyszerűen kiharancsolt bennünket a házából. Szegény uram szét akarta hasítani a fejét, ilyesmi még nem történt velünk, pedig mindig a legelőkelőbb társaságokba jártunk!

— Ez tényleg gazemberség! — mondta Lalika. — Ez a báró nagyon szemtelen. Olyan fölényes, olyan tartózkodó, alig akarja észrevenni az embert!

Patonay közbeszólt.

— Ugyan! Egy csöndes, jó fiu!

Gergelyné felcsattant.

— Mit csöndes, jó fiu? Tönkre fogom

tenni, ha belehalok is. Engem még nem do-
bott ki senki és még sem akadt férfi, aki azt
hiresztelte volna rólam, hogy a szeretője va-
gyok!

Patonay majdnem felkacagott. Ekkora ar-
cátlanságra még Gergelyné részéről sem volt
elkészülve.

Lalika engesztelhetetlenül gyűlölte a bárót
a tegnapi estiekért. Végtelenül tetszett neki Pi-
roska szépsége, okossága és látta, hogy a báró
végzetesen utját állja. És sértette Ostyán hűvös,
fölényes szótlansága, amellyel szinte észre sem
vette. Őt. Ebben a városban. Ahol úgy uralko-
dik a neve, mint egy német duodec fejedelm-
ségen az uralkodó hercegé.

— Én is utálom ezt az embert. Tönkre
kell tenni! — mondta, bár fogalma sem volt,
hogy miképpen árthatna Ostyánnak.

A báró nézte őket, amíg el nem merültek
a megélénkült fő-utca sűrűségében. Aztán el-
indult a lakása felé.

A színház előtt találkozott Konráddal.

— Na hála isten, hogy végre találkozik az
ember valakivel!

Konrád nevetett.

— Tudtam, hogy rám szorul. Kivel akar
itt élni? A zsidókkal? Azoknak maga nem

kell, mert nem érkeznek jóhírek a birtokáról. A zsentrikkel? Azoknak sem kell, mert tulságosan jólöltözött és nem kooperál a zsidókkal. A kabarénókkal? Azok viszont nem kellenek magának!

Ostyán sóhajtott.

— No jöjjön, mondta járjunk egyet!

Elindultak a folyó part felé.

— Nézze, Konrád, mondta a báró — ne bántsuk egymást. Igaza van, egyásra szorunk ebben a városban!

Konrád tiltakozva emelte fel a kezét.

— Én nem... Nekem ugyan nem kell senki! De magának szüksége van rám. Ne érezze kényelmetlenül magát, ez nem lealázó helyzet. Én már nem élek. Az életet távol tartom magamtól. Csak nézem, konstátálom és ez most a kedvtelésem.

— A sportja! — vetette közbe a báró.

— Nem kell megijedni a szavaktól. És én nemcsak nézek, hanem magyarázok is. Az élet nekem egy Uránia-előadás, amelynek én vagyok a felolvasója. Itt látható a szomorú báró, felülről lefelé kétméteres, őszülő uriember, alulról felfelé szomjas, elégedetlen, boldogtalan szerelmes gyerek, akinek meg kell fogni a kezét. Hát én hajlandó vagyok megfogni!

Ostyán lehorgasztotta a fejét.

— Nem tudom, hogy nincs-e igaza? —
— modta halkan.

— És ne féljen, nem fogom elsportolni az életét. Vigyázni fogok magukra, mert megérdemlik. Maga egy nagyszerű és szép és tiszta ember, báró! Kár, hogy lekerül a fenékre. A lány gyönyörű, fiatal és annyira romlott, amennyire feltétlenül szükséges, hogy egy izgalmas és tartalmas szerelembe bonyolódhassék vele. De maguk ketten nem mennének soha semmire. Két külön világ maradnának mindvégig közös tengellyel. Mert a lánynak is megvan a maga szerelmi tradíciói és magának is. A szívük közös lenne, de az ügy, az ügy soha sem válna egyenletessé, mert maga sohasem tudná ezzel a lánnyal szemben aggressziven érvényesíteni a maga szerelmi módszerét. Mi a férfiak aggresszivitása?

Hogy meg akarják kapni a nőt. Erővel, csellel, akárhogy. De magukhoz hasonlítani, magukhoz modellálni nincs türelmük. A legtöbb férfi idegenebb nőt ölel meg a nászéjszakáján, mintha Sziámból hozta volna az ágyába. És a maga skrupulózus tartózkodásával sohasem tudná ezt a leányt meggyőzni arról, hogy szerelmileg csak ez az egy meg-

oldás, csak a magával kapcsolatos megoldás kínálkozik neki.

Ostyán nevetett.

— Ez merő elmélet! — mondta.

— Nem igaz. Ha két materiát egyesíteni akarok egy lombikban, akkor az egyiket fel kell hevitenem a másik hőfokára!

Ostyán megállt.

— Nos, jó. És mit akar tenni?

— Nincs programom. De majd esetenként közbelépek! — mondta.

A báró ijedten tiltakozott.

— Ebbe igazán nem mehetek bele! Hátha éppen akkor fog ártani, amikor használni akar!

Konrád komoly, csöndes hangon mondta.

— Én egyformán óvom a lányt is. Nem szabad senkinek sem tönkremenni a szerelemtől, ettől a toronymagas ostobaságtól!

Hallgattak. A tegnapesti ünnepség színhelyére értek, az elrongyolt drapériák, sárba gyurt papírszallagok, ágbogban fennakadt ruhafoszlányok közé.

— Ismeri Steinitzet? — kérdezte a báró.

— Igen. Az a dragonyos, aki tegnap Piroskáékkaál volt, a legifjabb fia. Mit akar velük?

Ostyán elmondta az aszfaltesetet.

Konrád megcsóválta a fejét.

— Nehéz ügy! — mondta. — Ezek kifogják rabolni!

Ostyán megijedt.

— Csakugyan olyan veszedelmes népség?

— A lehető legveszedelmesebb!

A báró idegesen megindult a város felé.

— Feltétlenül beszélnem kell ma az igazgatóval. Jöjjön. Nem kísérne fel hozzá?

— Felmehetek. Az ügyvéddel, aki a bank igazgatója, simán fog menni minden. De ő nem fog mondani véglegeset. Majd az apjával megbeszéli. Nehéz emberek!

— És honnan ismeri őket ilyen jól? — kérdezte csodálkozva Ostyán.

— Egy hete vagyok már itt! — mondta Konrád nevetve.

— Én tizennégyéve minden esztendőben legalább három hónapot itt töltök és nem tudok róluk semmit!

— Hja, maga nincs a mocsárban. De én belefeküdtem. És a sások, buzogányok, moszatok, erjedő hullák elmondanak mindent új tár-suknak!

Hosszan, keserűen és gunyosan nevetett.

IV.

Patonay a színháznál elkészönt és Lalika egyedül maradt Gergelynével.

— Hova megyünk most? — kérdezte az asszony.

Lalika döbbsent értetlenséggel bámult az arcába. Nem értette a kérdést. Hová megyünk? hát sétálni! Vagy talán . . . vagy talán . . . Hirtelen egy merész és vad gondolat ötlött fel az agyában.

— Ha parancsolja, nagyságos asszony, mehetünk a . . . — nem merte a mondatot befejezni azzal, amit mondani szeretett volna: „a lakásomra.“ Csak pirosan, kigyulladt szemekkel kuncogott. Az asszony így is megértette és játékos-haragosan rázta a fejét.

— Ejnye, kisfiu! Milyen mohó, milyen telhetetlen! Nem, most a cukrászdába megyünk. Ma haché van és ez a kedvencem.

Lalikában erjedt a férfiak ismeretes kapzsisága, amely nyomban meg akarná kaparintani a nőt, ha tudja róla, hogy más már megszerzte.

— Igazán kár, pedig. . . . Szép este van, ki kellene sétálni a szőlők felé! — dadogta.

— Ugyan kérem! Ebben a selyem cipő-

ben? — torkolta le az asszony és kissé felhuzta a szoknyáját.

Lalikat kétségbeejtették a lila hálóba bujtatott lábak, amelyek átvakítottak a selymen és körvonaluk a szoknya szélénél tovább rajzolódott megsarkantyuzott képzeletében. Különösen jólesett Lalikának, hogy mindez a bazár előtt történt, ahol a cigarettázó katonatisztek és jogászok álltak hosszú, fölényeskedő sorfalat.

Az öreg Steinitz bentült a hirlapfiókban és az ablakon keresztül észrevette a jelenetet. Az ujságos kisasszony félrehuzta a függönyt és nevetve mutatta.

— Tessék nézni, nagyságos ur, Gergelyné mutogatja a lábát!

Steinitz felugrott és dühösen kiszaladt az utcára. Lalika és az asszony közben megindultak. A fiu tikkadt volt és reszketett minden idegszála. Szörnyen szomjas volt az asszonyra és alig tudta lefogni magában a nagy, kiélni-kivánkozó izgalmat.

Az öreg utólérte őket. Krákogva, bizonytalanul lépett oda hozzájuk.

— Jó estét szép asszony, nem tudtam, ki az a katona. akivel itt sétál. Most látom, hogy csak a fiam. Csak a fiam. Igazán örülök, hogy

nem szégyell végig menni ezzel a tacszóval az utcán!

Az asszony kacagott.

— Bocsánatot kérek, Lalika már nagy fiu, katona, kardja van és nagyon szellemes és bátor chevalier!

Lalika kárminvörösén, gyűlölködve nézett az apjára.

— Apa kérem, . . . — próbált önérzeteskedni, de az öreg villogó szeme a torkára forrasztotta a szót.

A cukrászdához értek.

— Én ide megyek! — mondta az asszony.

— Kezeit csókolom, jójszakát, szépasszony. Köszönj szépen, Lalika, no menjünk! — mondta az öreg.

Lalika összeszorított fogakkal, a könnyeit a legnagyobb küzködéssel visszatartva verte össze a sarkantyuit. Az asszony nevetve csapta be maga után a zörgő üvegajtót.

A gyerek némán indult meg az apja oldalán. Steinitz mord volt és dühösen lóbálta az ökleit.

— Ezzel az asszonnyal ne lássalak! — dobbant ki belőle a harag.

Lalika felszegte a fejét.

— Kérlek apa, én nem vagyok gyerek, engem nem lehet megszégyeníteni. Én tiszt vagyok!

Steinitz megállt és komor, félelmetes szemekkel nézett Lalikára.

— Ne beszélj. Nem hagyom a családot ki-nevetni. Ezzel az asszonnyal! Ezzel a közkuttal! Az én fiam!

Dörgött és villámlott az öreg, Lalika hunyászan lehajtotta a fejét.

— Piroskával mi van? Beszéltél ma már vele? — kérdezte aztán enyhülten.

Lalika idegesen nevetett.

— Apa azt hiszi, hogy az eféle ügy olyan könnyen megy. Az ember jön és már szeretik is! Piroskához közel se lehet férni. A báró eltorlaszolt előle mindenkit.

— Ki kell lökni a bárót. Tönkre kell tenni. El kell az utból távolítani! — harsogott az öreg.

A sétálók kíváncsian néztek a magából kikelt arcára. Az öreg nem törődött velük és fel-paprikázva folytatta.

— Ki kell csavarni a nyakát. Ki ez? Egy báró. És ki vagyok én? A balzsebemben elfér családfástól. Majd elbánunk vele!

Lalika hitetlenkedve legyintett.

— Nem megy az olyan könnyen. Mégis

csak egy báró. Nem lehet olyan kurtán elbánni vele, mint apa gondolja!

— Ha királyi herceg, akkor is, csattogott az öreg és majd én gondoskodom róla, hogy rövidesen elkotródjék!

Lalika kétségeskedve rázta a fejét és nem tett ellenvetést. Hallgatagon ment az öreg oldalán. A kávéháznál találkoztak Arnolddal és az ügyvéddel. Az öreg beszédbe elegyedett velük, Lalika közben elillant.

Szaladt vissza a cukrászdába.

Az asszony nagy férfitársaság közepén villogott a tükrös, telefüstölt teremben. Lalika megállt az ajtóban és mikor észrevette, megindult az asztala felé. De megtorpant, mikor a körülnyüzgő férfiakat észrevette és pirultan, zavartan leült egy asztalhoz.

Képes ujságokat kért és át-átvillant az asszonyhoz. Gergelyné hangosan diskurált és közben fel-felsikkant, mintha trágár mozdulattal értek volna hozzá. Lalikát egy pillantással sem vette észre. A fiu fájdalmas lealázottságot érzett és kikanalazta a csokoládéját. Aztán gyorsan fizetett és kiódalgott az utcára.

Marta az ajkát és sarkantyus lábai nagyokat zökkentek, amint haragosan az aszfaltra verte őket. Másodszor alázta meg nő, amióta itthon

van. Először egy senki zsidólány, aki megkótyasodott fejjel tudja az isten, hogy mit keres a férfiben. Aztán ez az utolsó lotyó, aki, aki . . . aki már mindenkié volt. Mért, hogy odakinn, Bécsben, Budapesten, a Semmeringen, Lomnicon mindenkihez el tudott jutni, akit kikedvelt magának?

Bezörgetett Patonayhoz, aki a szerkesztőségben várta a pesti telefont.

— Gyere egy kicsit Nyakig vagyok már ezzel a várossal! — mondta.

Patonay kedvetlenül vette a kalapját és kiment. Lalika belékarolt és elmondta a fájdalmait. A szerkesztőt untatta a dragonyos kesergése és joggalannak, hamisnak érezte, hogy ez az ember gyötrődik és rágódik magán. Mért nem él úgy, amint a körülményei determinálják? Ha asszony kell neki, vásároljon. Mért koldul az, akinek föléig ér a bőség.

— Csak azt mondd meg nekem — kezdte, — hogy mért nem rukkolsz ki egyszerre az asszonynak azzal, amit akarsz!

Lalika bámészkodva nézett rá.

— Hát megmondjam neki, hogy szeretném, hogy az enyém lenne? Egy napja, hogy ismerem és megmondjam neki?

Patonay idegesen válaszolt.

— Persze. Mindjárt meg kell mondani az ilyen nőnek. Ostobaság másról beszélni vele. Addig, amig le nem szögezed, meg nem szövegezed neki, hogy nézze asszonyom, én ezt akarom, adja elő a feltételeit, addig ő sem gondol komolyan semmire. Hiszen rengeteg sok férfi jár körülötte és mind szeretné megkapni, de nem kapja meg, mert nem tudja akarni.

Lalika nem értette.

— De hát, hogy gondolod ezt? — kérdezte.

— Egy barátomnak az volt a szisztémája, hogy a leglázasabb pillanatokban, amikor a vállát, a keblét csókolta a nőnek, egyszerűen józanul leszögezte: Lenkei István csókolja Sebestyén Kázmérné vállát! Az asszony ilyenkor ijedten felnézett, kissé csodálkozott is, hogy ez a mondat valóságban és kérlelhetetlenül fedi a tényállást, de soha sem tudott többé elmenekülni a tényállásból eredő konzekvencia elől. Te azt fogod mondani: „Zsombor Lajos dragonyoszászlós meg akarja kapni az édes, meleg, pompás Gergely Elemétnét.“ Mert jó fiam, nem csak azt kell a nők szájába rágni, amit mi akarunk, hanem azt is, amit ők akarnak.

Lalika tünődött.

— Csak azt nem értem, hogy miért nem kellek én pont itt a nőknek? Miért kellettem a nagyvilági hölgyeknek a nagy garnizonokban. És te, Lomnicon egy exminiszter leányával voltam jóban, minden megtörtént köztünk, csak éppen az nem. A Semmeringen egy lipótvárosi nővel, te, az úgy beszélt koncertekről, Verlainről, futuristákról, hogy Kántor Piroska a nyomába sem jöhet! Szeretem ezeket a vicinális hercegnőket! Ezeknél nem is olyan tragikus lecsuszni!

Sikerült egy kicsit megvigasztalnia magát.

— Nono — csittította Patonay. Nem egészen úgy áll a dolog. Ebben a rehativitásban ezek a vicinális hercegnők a legnagyobbbszerűek és itt nem pótolhatja a vonakodásukat a nagy sikerek emléke. A nagy színésznek az is fáj, ha a kocsiszin alatt kifütyölik. Ezek sebek fiam, ezekkel számolni kell és keresni kell valamilyen módot, amely behegeszti őket!

A fiu visszazuhant iménti keserőségébe.

— Egy hét múlva el fogok utazni, mondta. Itt hagyom a hercegnőidet. Felmegyek a Tátrába. Tele van ismerőssel. Toronyi Mariska a Magyarból bármely pillanatban szívesen lát. Az a lipótvárosi nő is fenn van és különben is, egy dragonyos nem jön zavarba sehósem.

Patonay nevetett.

— De itt zavarba jöttél fiam !

Lalika indignálódott.

— Nem jöttem zavarba. Utóvégre két nap alatt nem lehet meghódítani egy várost. De már elment a kedvem tőlük. Elutazom !

— Okosan teszed Lalika, dűnnyögte Patonay. Mindenki okosan teszi, aki elutazik innen.

A bank elé értek, amelynek sötét ablak-sora ellenszenves hidegséggel meredt rájuk. Az igazgatói iroda ablaka világos volt.

Lalika felnézett.

— Ugy látszik, Sándor még fenn van ! — mondta — nem jössz fel ?

Patonay megnézte az óráját.

— Vissza kell mennem a redakcióba ! Mindjárt itt van a második telefon !

Lalika kezét nyújtott neki.

— Felmegyek. Nincs cigarettám.

Csengetett, a portás alázatosan hajbókolva beengedte. Felment a lépcsőn és benyitott az igazgató szobájába.

Steinitz Sándor dr. az íróasztalánál ült és mosolygósan, nyájasan diskurált Ostyánnal és Konráddal. Az ügyet már letárgyalták, az igazgató fölötte előzékeny volt, de biztosat nem

mondott. — Meg kell beszélni az igazgatósággal — mondta. Holnap összehívja a tagokat és remélhetőleg minden rendbe jön.

Lalika megállt az ajtónál és zavartan köszönt. Az urak felálltak.

— Ah, jóestét, mondta Konrád, hiszen mi már ismerjük egymást! Tegnap este, ugy-e?

Lalika biccentett. Ostyán kezét fogott vele, aztán kedvetlenül leült. Kellemetlenül érezte magát, mert a fiut ellenszenvesnek találta és bántotta, hogy rongyos, alacsony érdekekért nem viselkedhetik az antipathiájának megfelelően.

— Hol jársz ilyen későn? — kérdezte az igazgató.

— Patonayval lógtam.

Leült. Rágyujtott egy cigarettára.

— Meddig marad, zászlós ur? — kérdezte Konrád.

Lalika tompán felelt.

— Pár napig. Megyek fel a Tátrába!

Az igazgató felpattant.

— A Tátrába? Elment az eszed? Abból nem lesz semmi. Nem engedünk. Mit szólnak ehhez az urak, évek óta nem volt itthon és két nap alatt ráunt a családi körre!

Konrád nevetett.

— Nem csodálom. Semmitől sem könnyebb elszokni, mint az otthontól. Egy önállóvá kialakult életnek, amelynek más külső és belső törvényei vannak, csak nyűg a család a maga változatlan tradícióival. Az ember, mikor hazafelé tart a vonaton, tele van banális, megnyugtató örömmel. Két napig élvezi az otthoni szobák illatát, amelyek nem változtak, mióta odahagyta őket. Harmadnap fészkelődni kezd és mindjobban vágyakozik vissza a saját milieujébe, amely a saját törvényeinek megfelelően alakult ki körülötte.

— Ugy hát minden hazugság lenne, amit az írók az édes otthonról irtak? Hát nem megnyugtató az embernek abban az ágyban feküdni, amelynek szélén az édesanyja ült? — kérdezte az igazgató.

— Abban a korban, amelyben a zászlós ur van, azt az ágyat szereti az ember, amelynek a szélén a szeretője ül.

Lalika tiltakozott.

— Nem erről van szó. Én szeretek itthon lenni. De a város, . . . hogy is mondjam . . . nyom. Társaság nincs. A nők untatnak. A familia dolgozik, az apámat csak ebédnél látom. Lézengjek az utcákon, kávéházakban? Nincs értelme.

— Azt hiszi, hogy másutt nem ugyanigy van? Ugyanigy. Csak akkor van másképen, ha az ember jön. Jönni kell ahoz, hogy az embert ne nyomja agyon a környezete. Minden attól függ, hogy mi legyünk ujak a milieuben, akkor az szenzációs a mi számunkra is. Ha a milieu új csak nekünk, akkor ránk fekszik és agyonnyom.

Ostyán fészkelődött.

— Nem mennénk? — kérdezte. — Tizenegy óra!

Bucsuztak és lementek a lépcsőn. Az igazgató villanyos zseblámpával világított utánuk.

— Mi az impressziója? — kérdezte az utcán Ostyán.

— Meglehetősen kedvező. Bár nem lehet tudni semmit. Az igazgatóságban az öreg Steinitz ül és a három násza. Ott az történik, amit az öreg akar.

— És mért akarna kellemetlenkedni? Uzsorakamat kell nekik? Rendben van. Csak ne fogják meg a dolgot a kényes oldaláról. Az ember elkönnyelműsködi a pénzügyeit. Lóg a világban, kései, ostoba romantikákkal fogyasztja el magát és közben recseg felette a ház.

— No, nem fog összedőlni. Holnap beszélünk az öreggel és nem hiszem, hogy min-

den ok nélkül a büntetőjogi oldalát élezné ki a dolognak. Utóvégre ez nem csalás, mert a birtok kétszeres eladása jóhiszeműen történt. Ebbe nem lehet belekötni.

— A kölyök utál engem! — mondta Ostyán Lalikára célozva.

— Miért?

— Azt hiszem, Piroska miatt.

— Maga nem utálja?

Ostyán gondolkozott.

— Nekem is ellenszenves, — mondta.

— Azt hiszem, Piroska miatt, — nevette Ostyán. — Mondja, szereti maga a lányt?

— Azt hiszem, szeretem! — felelt halkán a báró.

Konrád elkomolyodott arccal bámult fel a tetők felett himbálódzó holdra. A szája keserűen elgömbült. Sóhajtott.

— Boldog ember! — mondta. — Hány éves?

— Negyven!

— Negyvenkettő multam. Sohasem voltam szerelmes. Maga boldog ember, báró. — Vigyázzon, fogódzék a kezébe erősen, mert ha elengedi, akkor vége. Fogja meg, ahogy tudja. Gyalázza meg, fertőzze meg, akkor megmarad.

Ostyán halkan nevetett.

— Milyen furcsa. Mikor láttam Manet Mulatt nőjét, a Baudelaire „nagy“ szeretőjét, nyakamba vettem Párist és a Salle d'Espagneban találtam egy hatalmas félvér bestiát. Aztán otthagytam Párist és jött Gergelyné. Egy rongy, nem is akartam, hogy más legyen. És most! . . . Szerelem! Furcsa . . .

— Furcsa — motyogta Konrád. Ugyan-
 ugy tér vissza az ember tengernyi elrugasz-
 kodás után az Istenhez. A sok kísérletezés
 saját istent faragni, elcsigázza. Így van az
 ember a saját szerelmi szisztémájának a kere-
 sésével is. Sohasem leli meg. És a végén hisz
 a közös szerelemben. Én megátalkodott isten-
 tagadó vagyok. Én nem térek meg a közös
 istenhez és a közös szerelemhez. Mert én már
 nem szeretem magamat annyira, hogy az
 istenre lenne szükségem, akivel vigyáztassak
 magamra és szerelemre, amellyel a saját ma-
 gam szeretetét felfokozzam.

Szó nélkül ballagtak Ostyán lakásáig.

V.

A Grál-elbeszélés.

Másnap délután félhat tájban Ostyán fel-
 ment Piroskáékhoz. A lány fehérruhában várta

és labdarózsa virágzott a mellén. A szalonban könyvek heverték, német versek. Peter Altenberg, Wildgans és egy kis amateur Baudelaire.

A pianinón nyitva állt a „Lohengrin“ kottája. Piroska egész délután zongorázott. Két év óta ritkán nyult a billentyűkhöz, mert a zene szinte betegesen igénybe vette a szenzibilitását. A férfire való várakozás felfokozott izgalmában, a lassan cammogó percek ideges bizonytalanságában ösztönszerűen a zenébe menekült.

A Grál-elbeszélést játszotta.

„Im fernen Land, unnahbar eurem Schritten
Steht eine Burg, die Monssalvat genannt.“

Kétszer-háromszor végig zuhogtatta magán a nagyszerű muzsikát, először kíváncsian és értelmezve, később elragadtatva, végül saját magát kiélve. Az egész nagy, keletkezésében is elementáris szerélem benne követelődzött és félt a lovag maga-leleplezésében.

Leejtette a kezét az ölébe és várt.

Kicsoda ez az ember, én istenem, mi lehet mögötte? Milyen harcok, milyen szerelmek? És hogy jutott el hozzám? Mártiriumok árán? Engedmények árán? Meg akar tisztulni? Vagy fel akar üdülni egy pillanatra az én tikkadtságomnál? Szegény, talán azt hiszi, hogy

a tiszta forrásvizhez érkezett? Az életének kellek, vagy a kedvének? És hogyan fog megcsókolni? Mint egy fáradt lovag, aki odahagyta dőzsöléseit és felmegy a dombra, ahol a zárda áll, pümkösd reggel van és a zárda lépcsőn megcsókolja a kis soror homlokát, aki ötödik pümkösdje vár rá?

— Nálam nem lehet megtisztulni. Aki én-nálam hüsölni akar, az megégeti az inyét. Én már tul vagyok a szavakon sőt a terveken is, én a tett küszöbén állok.

Ostoba szerelmi dialogusok hamvadtak el bennem százsámra. Ha szuggesztiv száj pergette őket, mit kaptam? Egy rossz éjszakát, hogy a paplanom reggel a földön fetrengett.

Most a mocsoból érkezett ez az ember és megutálta a szerelem pointjét. A férfiak azért tudnak földi szenytól megtisztultan szeretni, mert a testi szerelemben hamarosan megcsalódnak és kicsorbulnak.

Nekünk csak a lelküket, szellemüket, modorukat hozzák. A szavakat és a játékokat, amelyekben már kevés az igazi indulat. A pózaiikat.

És bennünk tolonganak a nagy vágyakozások. Rámnéz: szakadni érzem a ruhám kap-

csait. Óvatlanul hozzám ér: meztelen vagyok. Kézen fog: odaadom magamat.

Nem kellenek a bucsujáró szerelmek, amelyek elakarják feledtetni a megunt bűnöket.

Felkelt a zongora mellől és kilépett az erkélyre. Kék futóka szegélyezte a könyöklőt.

Belemosta az arcát a virágba és élte hüs, zsibbasztó jószagát. Aztán felegyenesedett, le-tépett egy szirmot, két ujja közé fogta és el-tartva magától hosszan nézte.

Az arcáról lassanként lefoszlott a szenvedélyes vadság. Mosolygott, szinte anyás volt.

Madonna del fiore . . .

Ostyán megjelent az utca torkolatánál. Piroska belebbent a szalonba és keresett egy pózt, amelyben megrögzitse magát. Sehogysem ment. Most nem sikerült az artisztikus hazugság. Egyszerűen, kisugározva az elemi, követelőző vágyakat, állva fogadta.

Suttogva köszöntötte Ostyánt, aki megindult szótlansággal állt pár pillanatig előtte.

A zongorára esett a tekintete.

— Gralserzählung? — kérdezte halkán és mosolygott.

Leültek a puffokra és nem beszéltek. Nézték egymást, cirógatták egymást a szemükkel.

A férfi egy könyv után nyult.

— Olvassunk? — kérdezte és kinyitotta a könyvet. Zarathustrának „Az örömről“ című fejezetére hibázott.

— Ne olvassunk! — mondta Piroska halkán. Ma a Gralserzählungra vagyok kíváncsi.

Ostyán lehunyta a szemét.

— A Gralserzählungra? Nem fél tőle? Én azt hiszem, hogy Lohengrinnek igaza volt, amikor azt mondta Elzának: „nie sollst du mich befragen!“ Nem jó mindent tudni rólunk, hattyulovagokról!

— De én tudni akarom, hogy maga kicsoda és mi történt magával eddig?

A báró sóhajtott.

— Jó, mondta, figyeljen ide!

Piroska közelebb huzódott hozzá és tág, kíváncsi szemekkel várta az elbeszélést.

— Az első, kezdte, aki belelépett az életembe, tizenkilenc éves volt. Én husz éves voltam. Egyetlen szép szerelmem volt ez, amely igájába fogta minden életérzésemet. Az epilógusa pedig olyan keserű volt, hogy, bár sok helyütt kisiklottam azóta, bár csupa kék folt lett a lelkem, még ma is itt érzem az inyenmen.

Zürichben, az egyetemen történt. A szép-művészeti egyesület előadóestélyén. Egy francia karakterszínész vendégszerepelt és nagyszerű humorokat adott elő. Nagyon fásult voltam akkoriban s csak a legnagyobb ingerek tudtak bennem feltámasztani holmi mozgalmasságot. Az előttem levő padsorban egy boglyas, szőke nő ült. Csak a varkocsát láttam és a kövér, zömök kis nyakát. Izgult, fészkelődött, suttogott a mellette ülő nővel és a pointeknél úgy kuncogott, mint egy kis cseléd.

Előadás után egy kolozsvári egyetemi hallgatóval láttam a garderobban. Valahonnan ismertem a fiút és üdvözöltem.

— Mondja, kolléga ur, ki ez a nő? — kérdeztem.

— Egy szentesi földbirtokos lánya. Chemiát tanul a polytechnikumon!

— Szóval magyar lány. Remek kis nő! Mutasson be neki! — kértem.

Sárinak hívták. Sötétkék haja volt és világoskék szeme. A homlokán, az orrával egy irányban két intelligens redő.

Sokat voltunk együtt ezután és nemsokára vad, gyerekesen szenvedelmes szerelembe bonyolódtunk. Elmondtunk egymásról mindent. Kikutattuk legrejtekebb fiókjait a lelkünknek.

Aztán elmondtunk mindent, ami elmondható.

Akkor egy bolond, elkeseredett szerelem következett, martuk, tépáztuk egymást, durva szavakkal korbácsoltuk az érzékenységünket és mindennap válni készültünk. És csak a bucsuk pillanatában konstatáltuk, hogy végzetesen egymáshoz vagyunk kovácsolva.

Az egymás kinzása mind féktelenebb, mind betegesebb lett. Szinte szadisztikus jellege volt.

Akkor egy este elutazott a lány. Én csak másnap reggel tudtam meg. Azonnal felültem a vonatra és Bécsben utólértem.

A Sacherben ebédelt az édesapjával. Odaültem az asztalukhoz és diskuráltam az öreggel. Nem kérdeztem semmit a lánytól.

Az öreg ur délután elment a szállítóhoz, hogy a podgyászok elszállításáról intézkedjék. Mi a Kärntner-Strassen egy cukrászdában vártunk.

— Hogy mertél elszökni? — kérdeztem, amikor egyedül maradtunk.

— Férjhez megyek! — mondta a lány.

Elsáppadtam. Szemközt egy nagy tükör volt, sohasem felejttem el, hogy milyen sárga volt az arcom.

— Menj férjhez! — mondtam durván. —
 Bújj össze valami rosszszagu, kamásnis pa-
 raszttal. Ilyenek vagytok ti, nők. Kimegy
 chémiát tanulni Zürichbe és egy füttyszóra
 hazasiet, ha Szentesen megizlik egy pa-
 rasztnak!

Sári fájdalmasan nézett rám.

— Ne bántson! — könyörgött. — Nem
 szeretek senkit, csak magát! Az apám családi
 érdekeket emlegetett, haza kellett jönnöm. De
 nem fogok hozzá menni, erre megesküszöm.

Könnyezett és ebben a pillanatban elhit-
 tem, hogy nincs az az erő, amely elvehetné
 tőlem a lányt.

Este Budapestre utaztunk, ott kellett Sári-
 nak találkozni a vőlegényével. A Hungáriában
 szálltak meg, én a Bristolban laktam. Másnap
 délelőtt megismerkedtem Kenyeres Péterrel,
 hetyke, gömbölyü, kockás-ruhás magyar volt,
 széles röhejjel és tájszólással. Kenyeres Péter
 nem gyanakodott rám, nem félt tőlem, alig
 vett észre, rengeteg parasztgőg volt benne és
 tudta, hogy ezer holddal nagyobb a birtoka,
 mint az apámé. Kölyöknek tartott és biztos
 volt a dolgában. Trivialis tréfákkal mulattatta
 Sárikát, aki kétségbeesve és esengve tekintett

rám és este, elváláskor suttogva könyörgött:
Vigyen el! Vigyen el innen!

Megérlelődött bennem a gondolat, hogy itt valamit feltétlenül kell tennem. Egy délelőtt Kenyeres Péter nem jött el a megbeszélrt időben a kioszkba, ahova a találkozózt kitűztük. Az öreg a bankban járt és mi ketten kiültünk a korzóra és beszélgettünk.

— Vigyen el innen! — könyörgött ismét.

Akkoriban rengeteg regényt olvastunk és bevallom, irtunk is regényt. Zürichben irtam egy „Pávatoll“ című regényt, sok mindent odaadnék, ha most elolvashatnám. Ez a regényláz benne rezgett az életükben, pózait, fordulatait, szavait valahogyan transzponáltuk a valóságba.

— Nem viszlek el, mondtam Sárinak. Ellenben délután ötkor feljössz a lakásomra. És este, mikor leültök az asztalhoz az apáddal és Kenyeres Péterre vártok, aki mindig késik, mert a borbélynál kikötteti a bajuszát, te nyugodtan, hangsúlytalanul megmondod az apádnak, hogy a szeretőm lettél.

Sári a Zürichben tanult diáklány-elszánt-sággal, felegyenesedve mondta:

— Elmegyek hozzád. A szeretőd leszek!

Délután ötkor találkoztunk a Mária Valéria-

utcában, a Hungária mögött. Sári hófehérben lépett ki a hallból, a szoknyája hosszabb volt a megszokottnál, szinte uszályt eresztett, mint a menyasszonyé.

Felmentünk a szobámba. Minden programszerűen történt. Örület volt, de a legnagyobb, legédesebb élménye az életemnek!

Komikus volna, ha emócióznék itt magának, Piroska, azért pszichikai kommentárt nem fűzök az eseményekhez, csak elmondom őket egymásután. Másnap délelőtt a Hungária írószobájában találtam Sárikát. Irt. Nekem.

— Mit irsz? — kérdeztem fölé hajolva.

— Semmit... azaz... irok... neked... dadogta riadtan.

— Nem értelek. Mi történt?

Lecsüggesztette a fejét.

— Semmi — suttogta.

— Megmondtad az apádnak? — kérdeztem.

— Nem mondtam meg! — mondta kétségbeesetten.

Meghökkenstem. Rámszakadt a tegnap délután történtek minden sulya. Most már nem éreztem szép bátorságnak Piroska elszántságát. Kis, mohó, rosszlánynak, bukott lánynak lát-

tam, aki csak azért adta oda magát, mert a temperamentuma idehajszolta és csak a megfelelő mód kellett neki, amely elmaszkirozza a kívánság meztelenségét.

És a magam szerepét is aljasnak, förtelmesnek éreztem.

— Nem mondtad meg . . . nem mondtad meg . . . Mit gondolsz, ki vagyok én? Csábitó, gyalázatos? Hátha nem mondtad meg, akkor majd én mondom meg! — és zakatolt bennem az indulat és a sirás fojtogatott.

Sári sikolyos aggodalommal reszketett és összekulcsolt kezeit felém tartva, hosszan nézett rám.

— Ne . . . ne mondd meg . . . nem szabad megtudnia . . . Csak téged szeretlek . . . zokogta.

— Ne sirj. Hiába sirsz. Megmondom.

Sári felállott. Az arca sáppadt volt, a szája csukott, a kezei ökölben.

— Mondd meg . . . De akkor én . . .

Benyult a keblébe és kivett egy kis gyöngyházás Pieper-revolvert.

Éreztem, hogy nem játszik és megteszi, amit mond.

— Jól van. Haljunk meg együtt! — mondtam.

Irtózatos félelemmel nézett rám, a szemei megmeredtek és a szájából hangtalanul zuhantak le a szavak.

Végigmértem. Kis, kemény melle feszegette a bluzát. Pihegett, mint egy agyonhajszolt madár. És emanált belőle a törhetetlen, elpusztíthatatlan fiatal élet, amelyet tegnapi megasszonyodása csak megduzzasztott.

Hát meghaljunk?

Meghaljon?

Istenem, mi minden történhetik még velem, mert él! — gondoltam. Mennyi helyzeti energia van ebben a szóban: élet. Mindennap megeshet valami nagyszerű, valami nem hallott!

Hadd éljen — mondtam magamnak. De a hősi pózt már be kell fejezni.

— Jó, — mondtam — délután kettőig gondolkozom!

Elmentem egy barátomhoz, aki Boutroux mellett volt adjunktus a Collegeben és tanácsot kértem tőle.

Egy ideig maga elé bámult, azután ezt mondta:

— Ugyan, örülj, hogy örülhettél neki, hadd szaladni és szaladj te is!

Délután két órakor elengedtem Sárrikát.

Két év múlva Lovranában találkoztam

vele, nagyszerűbb, okosabb, kívánnivalóbb volt, mint valaha.

Kenyeres Péter aratott valahol Szentes körül, az asszony környékén három férfi tartózkodott. Az egyik színész volt, a másik lóversenytulajdonos, a harmadik álhirlapíró.

Én lettem a negyedik. Sári egyenletesen, hihetetlenül ügyes taktikával osztotta ki magát közöttünk. Mind a négyen azt hittük, hogy a legközelebb állunk a megszerzéséhez.

Egy este, ahogy a fiumei hajót vártuk, azt mondtam neki :

— Nézze, Sári, nekem, bár nem szívesen említem, mégis csak több jussom van magára, mint a többieknek Mégis, ami akkor történt

— Mi történt? — kérdezte megütődve.

— Mi történt! . . . Igazán felesleges elmondani Nem hiszem, hogy elfeledte volna. Ilyesmit nem felejt el az ember

Kissé indulatosan kérdezte.

— De hát kérem, magyarázza meg, mi történt? Én egyáltalában nem emlékszem semmire!

— Nem emlékszik? Két éve A Bristolban Második emelet huszonnégy Sohasem felejttem el!

— Megbolondult maga? — kiáltotta felháborodva. Én a Bristolban, második emelet huszonnégyszobás? Kivel téveszt össze engem?

Az öklöm meglendült és a legutolsó pillanatban zuhant vissza. Ekkora arcátlanúsággal még nem találkoztam.

— Össze téveszt valakivel, — mondta aztán csendesebben. Én soha életemben a Bristolban nem laktam.

— Lehet, mondtam tompán. Hiszen annyi nővel van az embernek dolga!

Otthagytam.

Piroska pár pillanatig hallgatott, hitetlenkedve rázta a fejét.

— Lehetetlen! — mondta. — Letagadta?

— Mindnyájan ilyenek. . . Amíg szeretnek bennünket, nachtkasztlik vagyunk, amikor meguntak, akkor egyszerűen letagadják, hogy bennünk tartották a legintimebb titkaikat.

— Nem mindenki . . .

Egytől-egyig. Hiszen az a tragikus, hogy mindnyájan egyformák. A nőben két értékhatár van: a kokott és a blaustrumpf. E két limes között vannak a gyerekszülések, nagymosások, apró gonoszságok, nagy bűnök. Ezekben még van némi változatosság. De a két értékhatár mindegyikben állandó és kiváltó alkalmakkor a

hivatásos kokott sem kevésbé blaustrumpf, mint amennyire a hivatásos blaustrumpf kokott.

— És sohasem találkozott nővel, aki más volt? . . .

Ostyán kinézett az ablakon. A házakon, hegyeken, tengereken túl keresgélt az emlékezete.

— Egyszer . . . — mondta.

— Ki volt az?

Ostyán reszkető hangon mondta:

— Egy nő, akit nem szerettem . . . nem szerettem . . . és meghalt értem . . .

— Meghalt? Hogyan? — kérdezte ijedten a lány.

— A tengerbe ölte magát. A molóról ugrott a tengerbe és én nem fogtam meg a karját.

— Rettenetes! — suttogta a lány és összekulcsolta a kezét.

— Braziliában . . . Lucida Riosnak hívták. A szeretőm volt. Nem ismertem, csak a szeretőm volt. Sosem hittem, hogy ez megtörténhetik. Szegény, nem tudott játszani. Mikor belevetette magát a tengerbe, a lendület kezdetén azt hittem, hogy még pózol . . . A matrózok fogták ki. Puffadt volt és a szép, barna mellét felszakította a vasmacska foga . . .

— Szörnyűség . . .

— Más volt . . . Mert meghalt értem . . .

— Hát akkor mit akar tőlem? — kérdezte a lány.

— Mit akarok? Az ember sohasem azért kezd egy szerelmet, mert boldog akar lenni. Minden férfi tudja, hogy végül mégis csak ő lesz a kirabolt, kiebrudalt.

A férfiak már akkor is jól járnak, ha egy pillanattal hamarabb tudnak elmenni, mielőtt eldobják őket. Minden szerelem, még a legbeteljesedettebb is, amely mindent adott, a férfit fogyasztja és a nőt építi. Ha az ember száz tanulság után mégis vállalja az új szerelmet, akkor bizonyára érdemes. Magához ezzel az elszánással közeledtem.

Piroska babrált a puff bojtjain. Vizsgál-gatta magát, lemérte a férfihez hajló akaratának erejét, rugalmasságát és bizonyos volt benne, hogy becsületesen és életreszólóan szereti.

— Ha így jönnek . . . Bucsuzásra készen? Ha minden, amit adnak, utavaló? . . . Maguk, hires erősek, harcosok, vadászok, nem mernek azzal közeledni hozzánk, hogy megmarkolnak bennünket és minden áron megtartanak. Ha a nő el akar menni, mért nem fogják meg a

csuklóját? Ha huzakodik, mért nem verik el, mért nem csufitják el az arcát egy harapással?

— Drága! — mondta Ostyán és megfogta a kezét.

Piroska könnyesen nézett rá:

— Mondja . . . szeret maga engem?

— Édes . . . drága . . . csókolta a kezét Ostyán.

— És hozzám is azzal az elszánással jött, hogy elmegy? — kérdezte a lány.

— Magától is elmegyek, amikor el fog küldeni! — mondta s megfogta mind a két kezét.

Szemközt ültek és a négy kar, mint egy hid, kapcsolta őket egymáshoz.

— Más nem történt Lohengrinnel? — kérdezte hosszas hallgatás multán Piroska.

— Ó, történt. Kóborolt, fázott, tikkadt, másolt, unatkozott. Ment, mendegélt. Élt, éldegélt. Majdnem meghalt egy nőért és egy nő meghalt érte. Alapjában véve azonban nem csinált semmit. Egy hold földet nem szántott, egy okos tervet nem vitt keresztül, egy jóbarátra nem tett szert. Szeretett volna szeretni és lassankint megszürkült a halántéka. Az állát borotváltatja, de a szive szakált eresztett. Ez történt még. „Mein Vater, Parsival, trägt seine Krone, Sein Ritter, ich, wird Lohengrin genannt.“

Piroska a zongorához ült és játszani kezdett a nyitott lapról. Hirtelen megfordult.

Ostyán a szék mellett állt és a szeme nedvesen csillogott.

— Maga mégis tiszta maradt! — mondta halkán és megfogta a férfi kezét.

Ostyán lehajolt hozzá és megcsókolta a száját.

Estefelé kimentek a tenniszre.

A fehér nyirfák között árnyékosan húzódott meg a sárga téglalap piros vonalaival.

Körül a padokon a város urilányai. Férfiak, gazdagok és ügyetlenek. Asszonyok öreg lovagokkal. Ácsorgók a hálón kívül, nosztalgiával az előkelőség után.

Lalika Heves Elzával szinglizett. Elza a legmegértőbb lélek volt a társaságban. Semmit sem értett meg, de mindent akceptált. Nagyon jó volt, csendes, agyonzabolázott kis társaságbeli lény, aki minden forradalmiságtól irtózott, de a bohémeket érdekes embereknek tartotta. Lalika, aki távoli rokona volt, még délután kiöntötte előtte a lelkét. Gergelynéről hallgatott, de gyűlölködve emlékezett meg Piroskáról és Ostyánról.

— Piroska nem szeret senkit! — mondta Elza. — Ne is menj a közelébe. Azt hiszed,

hogy a bárót szereti? Nem szereti. De ő minden uj emberre kivetí a hálóját. Nem volt a városban költő, festő, muzsikus, sarlatán, aki ne került volna szorosán mellé. Mind eltűntek. Részben kurtán bánt el velük, részben, amint ő mondta „szép szavak kerekén“ elutaztatta őket, az okosabbak elmenekültek!

Valaki észrevette, hogy Piroska közelít a báróval. A játék félbemaradt, a lányok a hid felé néztek.

— Kiváncsi vagyok, hogy idehozza-e? — mondta Mérő Juci. — Nem igen enged közel senkit a szerelmeihez!

Piroska és Ostyán befordultak az alléba és a pálya felé tartottak. A játék újból megindult, izgatott gyorsasággal és figyelmetlenül.

— Szervusztok! — kiáltotta Piroska. — Nem lehetne beállni egy szetre?

Ostyán bemutatkozott és szótlánul várt.

Heves Elza válaszolt Piroskának.

— Kérlek, azonnal kijátszuk a parthiet! Szinglizni akartok?

— Én nem játszom, nincs cipőm! — mondta Ostyán.

Lalika leeresztett rakettjét lóbálva, szótlánul állt a pálya szélein. Piroska észrevette.

— Játszana velem egy szinglit? — kérdezte vidáman.

— Kérem. Parancsoljon, — válaszolt Lალიკა komoran.

Ostyánt kellemetlenül érintette, hogy a lány épen Lალიკát választotta. Leült a padra és idegesen tépdelte a föléhajló ákác bokor leveleit. Heves Elza mellé ült és kíváncsian, aprólékosan nézte.

— Mondja, báró ur, kérdezte hirtelen, mért olyan komor maga mindig? Három év előtt is ilyen volt. Amióta emlékszem, mindig ősz a halántéka.

— Hja, öregszünk! — mosolygott Ostyán. És mikor itt ficákolni látom magukat, mint az aranyhalakat az aquáriumban, akkor ne fájjon, hogy öregszem és szomorú vagyok?

— Hát nem amiatt szomorú, mert öregszik?

— Nem. Azért vagyok szomorú, mert öregszem. Próbáljon maga szomorú lenni?

Heves Elza sóhajtott.

— Ó, voltam.

Ostyán évődve kérdezte.

— Ugyan? És miért?

— Csak nem gondolja, hogy az első tíz percben elmondok magának mindent?

— Szóval szerelem, mert minden?

A pályára nézett. Piroska heves küzdelembe bonyolódott Lalikával. A fiu nagyszerűen játszott, a lány feszülten, kipirulva védekezett.

Elza észrevette, hogy a báró figyeli a játékot.

— Piroska szépen játszik. Csak az a kár, hogy ritkán.

— Miért? — kérdezte Ostyán félig odafigyelve.

— Hja, őt lefoglalják a lelki ügyei. Látja, mi itt csináljuk a lelki ügyeinket, de Piroskának szép diszletek kellene a szerelemhez.

— Rossz nyelvűnek tetszik lenni! — mondta Ostyán.

— Hogy érti ezeket a diszleteket?

— Piroska a szerelem intellektuális részét a korzón bonyolítja le. Amikor intimebb kezd lenni a viszony, akkor kiviszi a folyópartra. Amikor legerősebb a szerelem, akkor kísétál vele a Várkertbe. Amikor vége van a szerelemnek, akkor elkiséri a vasutig!

Ostyán nevetett.

— Nagyszerű kis nő maga. Ugye, nem szereti Piroskát?

— Megvallom, nem. Őszinte leszek magához, nem bánom, ha vissza is mondja Piroskának.

— Természetesen vissza mondom, nevette a báró.

— Piroska nem szeret senkit. És dacára ennek, mindenkihez a szerelem álarcával közelít. Maga azt fogja mondani, hogy én egy rosszindulatu lélek vagyok, pedig magát is csak figyelmeztetni akarom. Láttam a kerti ünnepélyen, hogy szerelmes Piroskába. Vigyázzon magára, én tudom, hogy sok mindenen mehetett keresztül, de ezzel a lánnyal nem bír. A nők nem szokták kiszolgáltatni egymást a férfiaknak, Piroska az egyedüli, akit minden lány, aki itt van, örömmel szolgáltat ki.

— Mért haragusznak így szegénykére? — kérdezte mosolygós megütődéssel Ostyán.

— Megvallom, azért, mert mégis sikerül neki minden. A városban minden férfi tudja róla, hogy kicsoda és mégis próbálkozott nála mindegyik. Mindegyik pórul járt.

Nem folytatta, mert Piroska és Lalika éppen bevégezték a játékot.

Lalika leült Piroska mellé a szemközti padra és beszélgetni kezdtek.

— Hat — öt — mondta a lány. Tudja, hogy nem is vert meg tulságosan?

— Bizonyos vagyok benne, hogy ha egye-

dül jön ki, maga ver meg engem! — mondta mosolyogva Lalika.

Piroska kacagott. Ostyán idegesen felfülett.

— Ne gondolja! Egyáltalában nem befolyásolják a tennisztudást a maga által insznuált érzelmi momentumok. Ujabban keveset játszom . . . — a báró előrehajolva figyelte őket nincs gyakorlatom . . . a csuklóm elgyengült — és odanyujtotta neki a kezét: Fogja csak meg a csuklómat.

Lalika elképedve, gyáván megfogta a kezét.

— Nem . . . nem mondhatnám, — dadogta.

Ostyán felugrott és átment hozzájuk. A szeme vadul fénylett és a száját összeszorította.

— Mit szól hozzá, hogy játszom? — kérdezte kacagva a lány.

— Nem láttam . . . — mondta a báró tompán.

— Persze. Elza foglalta le. Kedves lány, ugye?

— Kedves . . .

Lalika valahogy úgy érezte, hogy felülkekedett. Nem értette, hogy miért, mi történt, de elhatározta, hogy most, most nem engedi magát kizökkenteni.

— Báró ur mért nem játszik?

— Nincs cipőm. Aztán meg tiz éve nem

tenniszeztem. Oxfordban utóljára — válaszolta tompán.

— Annyi bizonyos, mondta Lalika, hogy az ember egy bizonyos koron túl nem barátja a sportnak. Az én bátyám harmincötéves, valamikor szenvedélyes vivó és tenniszező volt és most az ebédutáni alvás a sportja.

Piroska megütődve nézett Lalikára.

— Hát bizony, mondta a báró, az ember megöregszik. De ebéd után még nem alszom. Én tudnillik négy órakor ebédelek. Ebéd után flörtölni szoktam.

Piroska elsápadt.

— Flörtölni? kérdezte izgatottan.

— Igen. Egy kis könnyü dessertnek.

Lalika gunyosan nevetett.

— Sokszor elrontja az ember a gyomrát az efféle csemegével.

Piroska megdöbbenve konstátálta, hogy egy táborban van a dragonyossal. Kislányos, flörtös évdéséből azonban nem tudott engedni, pedig igazában szeretett volna a fanyar, öreg fiu mellére bujni.

Ostyán végigmérte a dragonyost, fáradt, komoly szemeivel átsepert a képén. Lalika belepirult és egyszerre kilódult a harcos szerepből.

Játék, játék, mondta magának a báró és Piroskára nézett. A leány ijedten várt és úgy érezte, hogy tönkretett mindent. Most már szabadulni szeretett volna Lalikától és ráförmedt:

— Elza nem tudja nélkülözni magát! Menjen, nézze, hogy hivja a szemeivel!

Lalika odanézett. Elza tág szemekkel bámulta őket.

— Menjen Lalika, menjen játszani. Maga nagyszerűen játszik. Én, én már nem játszom!

Lalika nem értette meg.

— Egy szettben így kifáradni! Elza ötöt játszik egy délután!

— Én már nem játszom! — folytatta Pirooska türelmetlenül. Menjen.

Lalika elsápadt. Egyedül akar vele maradni és elkerget. Még csak nem is taktikázik, nem is köntörfalaz. És ez a gazember, ez meg sem szólal. Hallgat és vár. És mégis ő ösztönzi a hallgatásával, ő izgatja a nőt, mert egyedül akar férfi lenni a közelében. Mit gondol ez a lány? Löködni, mint egy billiárdgolyót, szeszélyek, ötletek játékává tenni?

Felkelt és komoran elköszönt.

— Menjünk? — kérdezte Pirooska.

— Igen, menjünk! — válaszolt a báró.

Hangtalanul mentek hazáig. Piroska a kapuban mondani szeretett volna valamit, de a férfi révedező, kalandozó tekintete belefutolt a szót.

Ostyán unottan, lehült kedvvel ténfergett az utcákon. Már vagy félórája rótt a város partmenti vidékeit, amikor eszébe jutott, hogy felmegy a bankba.

Az igazgató szobájában ott találta az öreg Steinitzet. Bemutatkozott.

— Ostyán!

— Tudom. Hát kérem, én rögtön a tárgyra térek. Az ügyet nem lehet visszacsinálni. A báró kétszer adta el a földet. Ez csalás. Holnap megtétem a büntető feljelentést!

Ostyán higgadtan mérte végig.

— Önnek nincs joga. Legfeljebb a pesti bank tehetné meg. Látom, hogy roszindulattal állok szemben. Hajlandó vagyok tehát huszezer koronát ráfizetni a vételárra!

— Nem kell. Nem lehet. Abban pedig nincs igaza a bárónak, hogy én nem tehetem meg a feljelentést. Mert ha ön kétszer adta el a földet, akkor az rám nézve is illuzóriussá vált. Egy szép napon egyszerűen az történik, hogy az én dinnyeföldjeimet felturják és aszfaltot keresnek bennük.

Az öreg száraz volt és hajthatatlan.

— Egy feltételem azonban van. Ha hajlandó teljesíteni, akkor elintézhetjük az ügyet.

— Miről van szó? — kérdezte Ostyán.

— Önnek nem szabad többé Kántor Piroskával foglalkoznia.

Ostyán felugrott. A halántékán kidudorodtak az erek, sápadtan és gorombán közeledett Steinitz felé.

— Hohó! Mit mondott? Öreg kufár, itt még nem tartunk!

Leszorította a két öklét a combjához, hogy bele ne csapjon az arcába.

Steinitz nyugodtan, mosolyogva hátrált pár lépést.

— Nono, mondta csöndesen. Nem kell felforrtyanni. Nekem az a lány kell a fiam számára. Most még felindul az ajánlatomon. Én tovább várhatok, mint a báró. Ha tárgyalni akar velem, mindig rendelkezésére állok.

Ostyán felkapta a kalapját.

— Vén gyalázatos! — mondta s kirohant az utcára. Lalika épen szembejött vele. Nem fogadta a köszönését. Rohant a kávéházba, hogy megkeresse Konrádot. Nem volt ott. Szaladt a lakására. A Transsylvania hotelben, a harmadik emeleten lakott. Az ágyon feküdt és

egy tizennegyedik századbéli hédonista és csu-
folódzó perzsa bölcs, Omar Khaijam verseit ol-
vasta.

VII.

Egy hét mulva, este féltizenegykor valaki
telefonhoz kérette Lalikát. Gergelyné hívta sür-
gősen az állomási étterembe.

Lalika felcsatolta a kardját és kisietett az
állomásra. Gergelyné utiruhában ült az egyik
asztalnál és teát ivott. Szörnyen feldult és nyug-
talan volt.

— Az uramat elfogják az éjjel. Elutazom
a szégyen elől. De magát kis barátom, látni
akartam, mielőtt végképen elmegyek innen!

— Dehát az istenért, mi történt? — kér-
dezte ijedten Lalika.

— Az uram gazember. A törvényszéki el-
nök nevére váltót hamisított. Az éjjel elfogják.
Kész. Mehetek vissza az anyámhoz.

— Ugyan. Drága, csak nem veszi el a
fejét? Miről van szó? Mondja el részletesen.

Az asszony elmondta, hogy egy tizezer
koronáról szóló váltó van az egyik banknál
Balassa törvényszéki elnök jótállásával. Ma
óvatolták és minden kiderült. Ő a kezébe adta

a férjének a revolvert, de olyan gyáva, amilyen gazember.

Lalika gondolkozott. Aztán felállt.

— Telefonálok a bátyámnak! — mondta. Bement a fürkébe.

— Halló, Sándor — tizezer korona kell azonnal.

— Megbolondultál?

— Tizezer korona kell. Becsületbeli ügy. Kell. Azonnal.

— De az isten áldjon meg Hova vigyem?

— Bemegyek érte. Várj meg a bankban. Visszament az asszonyhoz.

— Jöjjön, drága. Minden rendben lesz.

Beültek egy konflisba. Szorosan egymás mellé. Az asszony sirt. Lalika megfogta a kezét. Az asszony ráfonódott. Aztán felhajtotta a fekete fátyolát és megcsókolta.

— Édes . . . az életemet mentette meg!

A kocsi a bank elé ért. Lalika felszaladt és tíz perc múlva hozta a pénzt.

— Most pedig hazaviszem! — mondta és odaadta az asszonynak a bankjegy-csomagot, Gergelyné a keblébe sülyesztette.

A kocsis a lovak közé vágott. Az asszony

átkarolta a fiu nyakát és hosszan, melegen, marón csókolta.

Lalika szilaj öleléssel kötözte magához. A nyakára hajolt és odatapadt forró, éhes gyermekszájával.

— Ne menj haza! — suttogta. — Gyere velem. . . .

— Hova? — kérdezte egy pillanatra józanul az asszony.

— Fel a szőlőbe a villába. Nincs kinn senki . . . Ugy-e jössz?

Az asszony szájon csókolta.

Lalika felállt és a kocsisnak elhadarta az instrukciót. A konflis felmászott a holdvilágos hegyi országuton és megállt a Steinitz-villa előtt.

A vincellér-kutyák ugattak, nyifogtak a rókák, a kapu kinyilt és becsapódott. Egy lámpa nehezen kigyulladt, árnyékok imbolyogtak a falon, aztán elsötétült az ablak. A vincellér kutyája morogva visszaódalgott az óljába és elfeküdt.

VII.

Konrád a kávéházban találkozott a bank ügyészével és hosszasan tárgyalt vele az Ostyán-ügyben. Minden kapacitálás és fenyege-

tődzés hiábavaló volt. Az öreg csak közvetlenül akart tárgyalni a báróval.

Konrád leverten ment fel Ostyánhoz, aki ideges türelmetlenséggel várta. Két hét óta, hogy a Steinitzzel való beszélgetés megtörtént, teljesen elvesztette az egyensúlyát. Nem a nyilvánosságtól félt, a meghurcoltatás sem aggasztotta, de az idegen és jobbára elviselhetetlen emberekkel való érintkezés szükségessége elkeserítette.

Délelőtt Hollundertől érkezett egy távirat, hogy a hatórai személyvonattal érkezik. Öt óra mult, mikor Konrád feljött. Az inas teát hozott a kávéházból és a két férfi szótlanul és csüggedten szürcsölte a hig, rosszul készített italt.

Konrád az órájára nézett.

— Mindjárt itt lesz Hollunder ! — mondta.

— Hány óra ? — kérdezte ideges tompasággal a báró.

— Fél !

Hallgattak. Konrád dobolt az asztalon, a báró idegesen sodorta a teasütemény selyempapírját.

— Mondja . . . mit tanácsol ? — kérdezte a báró.

— Hm . . . Nehéz tanácsot adni. Mert miről van itt szó ? Az, hogy magát az öreg

Steinitz el akarja tiltani Piroskától, az életébe való legmélyebb beavatkozás. Ha nem szeretné a leányt, akkor sem lehetne most már elmennie tőle. Mert nemcsak szerelemről van szó. A szuverenitása, az erkölcsi függetlensége forog itt kockán. Én, ha hasonló szituációba kerülnék, inkább a bíró elé állnék, semhogy engedjek a vén Shyloknak.

Ostyán vontatottan válaszolt.

— Ez természetes!

— Piroskáról régen nem beszélt. Mi ujság?
— tudakolta Konrád.

— Semmi . . . Azaz, hogy . . . három hét alatt mintha kopott volna valamit bennem. Én már nem tudok végig szeretni egy szerelmet. Egy rossz mozdulat, egy zavaró felfedezés, egy el nem dörzsölt puder-folt és mindennap lehorzsolódik valami. Két hét előtt kikisértem a tennispályára. Kis zsidó lányok pofozták a lapdát gavallérjaikkal. A délutánt előbb finom kettesben töltöttük, én meséltem neki és ő csöndes volt és a szeme értett mindent. A tenniszzen azután minden átmenet nélkül flörtölni kezdett. Akkor kesernyés lettem és azóta aggodalmasan komoly . . . Nivós . . . Unalmas is sokszor . . . Mit tudom én? . . . És most ez a szörnyű hecc zaklat. Piroska sokszor már

nem is fontos. A csatában ő a zászló. Most már nem engedhetem elvenni. De harc nélkül bizony nem tudnék meghalni a lobogóért . . .

Konrád szánakozva nézte végig a bárót.

— Ugye, ugye! — mondta. Babráló, kacagó tréfák nem kellenek, mert ez a flört. Nívó, komolyság nem kell, mert ez bennünk is meg van. Kár. Szines, okos, kedves. Nem, nem desztillált lélek, ha mi a desztilláció alatt azokon a retortákon való átszűrődést értjük, amelyeken mi vergődtünk keresztül. De mégis különb, mint a többi ebben a vizenyőben. És végül azt mondom önnek báró, hogy az ember szívvvel sem bírja tovább, mint gerinccel. A nagy összefüggések, amelyek bennünk vannak, nem türik az anakronizmusokat.

Negyven éves. Végigcsókolta az etnográfiailag elképzelhető összes ajkakat. Végig kísérletezte a szerelem minden raffinált fogását. És — amint hirdette — tiszta maradt. Lehet. De ha lelkileg tiszta maradt, akkor ez egy infantilis tisztaság. A gerinc közben elgyengült és a szívnak a gerincre vannak átvetve a transzmissziós szijai.

A ház előtt kocsi állt meg, Ostyán az ablakhoz sietett.

— Hollunder Rosszkedvü —
mondta.

— Hát lehetséges, hogy nem hoz pénzt?
kérdte megütődve Konrád.

— Eh! Minden lehetséges! — legyintett
a kezével a báró és kisietett az előszobába.

Hollunder csüggedt fejjel ódalgott be a
szobába. Letette a táskáját az asztalra és egy
kétségbeesett gesztussal jelezte:

— Nincs pénz!

— De az istenért, mi történt? — fakadt
ki a báró.

— Az első napokban rendben volt minden.
Az igazgató megígérte, hogy két hét alatt fo-
lyósítja a kétszázezer koronát. Szombaton fel-
mentem és akkor kijelentette, hogy a legna-
gyobb sajnálatára, nem áll módjában lábon
álló gabonára előlegezni. Felkerestem a prágai
gyár bizonyosát. Kereken megmondta, hogy
csak levágott, összekötözött kendert vesz, azt
is csak korlátolt mennyiségben, mert rengeteg
kötése van. Lótottam banktól bankig, senki
sem állt velem szóba. Odafent különben is ba-
jok vannak. Nagy katasztrófák a tőzsdén. Az
emberek ülnek a pénzen . . . Száz korona van
a zsebemben . . .

— Rettenetes! — fakadt ki a báró. Maga elé bámult. Hát most mi lesz?

Konrád vállat vont.

— Mi lesz? Még mindig nem kell félni. Az valószínű, hogy a pesti fiaskó Steinitz műve. Most magának kell akcióba lépni, báró. A kaszinón keresztül.

— Nem ismerek senkit. Tizennégy éve nem jártam a kaszinóban! — mondta csüggedten Ostyán.

— Akkor mégis meg kell próbálkoznia az öreggel. Menjen el hozzá személyesen. — Az ügyésztől hallottam, hogy most fogalmazza a feljelentést. Holnap szándékozik beadni. Menjen el, talán sikerül engedékenységre bírni.

Konrád az óraláncával babrált.

— Soha! — fakadt ki a báró. Ezzel a gazemberrel nem állhatok szóba. Nem könyöröghetek. Inkább...

Beletemette az arcát a tenyerébe.

Hollunder bátortalanul szólt közbe.

— El kell mennie, méltóságos uram.

Konrád felállott.

— Jöjjön, mondta. Felmegyünk Steinitzhez. Ez még nem megalázkodás. Ezzel tartozik saját magának. Mielőtt mást tenne.

Ostyán nem mozdult.

— Nem . . . lehetetlen . . . most . . . most engedjem sarokba szoritani magamat? Eddig soha senkihez nem tartoztam. Senki sem rendelkezett velem. Most engedjem oldalba rugni magamat és ódalogjak el, mint a megvert kutya?

— Hát . . . gondolkozzék, báró. Én nem azt ajánlom, hogy teljesítse a követelést. . . . De menjen el hozzá . . . próbálja kapacitálni . . . meggyőzni.

Konrád elköszönt, Hollunder utána sietett.

A báró végigvetette magát az ottománon. Pár pillanatig eszméletlenül feküdt, aztán hirtelen felpattant. Kihuzta az éjjeli szekrény-fiókot és kivette a revolverét. Csontberakásos, finom acélmunka. Lassan visszament a diványhoz. Leült és a térdére könyökölve előremeredt.

Elfeküdt. Meghalni? — kérdezte magától. Most számot fog vetni magával. Mit ér neki az élet? Amit eddig adott! — Valljuk be, hogy nem volt elviselhetetlen. Az élet sohasem jó, de ha elviselhető, akkor már kell. Nem kapott sommás ajándékot az élettől. De sokszor örült, hogy szeme van, amellyel látja a színeket és füle, amellyel hallja a szimfóniát. . . . Ha rossz volt, — sohasem érezte magát végle-

ges, tragikus zsákutcában. Hiszen mindig tovább ment, keresett

Piroska Ó hova lett a báli éj fantasztikus hajnalával! Elza . . . Brabanti Elza a tenniszten flörtöl . . . Lohengrin anyagi zavarok közt. Nevetett. Keserüen.

Piroska . . . Hiába a negyvenéves fantázia nem áll mindig ott az ecsettel, ahol a foltokat, kopásokat el kell tüntetni. Azért nem szabad tulságosan bántani a lányt. Mindenesetre jobb és különb, mint a többi. De vele már nem lehet játszani. Ő, aki egész életét a szerelem után való hajszában töltötte, a célnál nem kaphat ispilángit, bujj-bujj zöldágot, flörtöt.

Két hét óta akarja restaurálni a hajnali képet és csak foszlik, tompul, meztelenkedik... Megnézi: tulságosan látja a felületen... Bent annál halványabban. A leány igyekvése, ahogy hü akar maradni ahoz a lelki pózhoz, amelyben diadalát aratta, csinált és kinos.

Meg meri-e vallani magának, hogy már nem szereti?

— Nem szeretem! — mondta hangosan.

És az élet? Kell-e még? Ilyenkor neked obligát kötelességed, hogy elpusztulj. Apáid hagyták rád örökbe ezt a kötelességet a cimerelel és a nyugtalansággal. Tudsz-e elpusztulni?

Firenzében olyan kék volt az ég, mint az első szeretőd szeme.

Norderneyben végigsírtál egy naplementét. Temerary . . .

A Cecil-hotelben aludni volt jó és az amerikai rák ott volt a legjobb . . .

A nyitott éjszakai ablakon át jó volt halani, amint valaki, tán a melegesi segédtanító, okarinázott a tisztartóleány ablaka alatt. Ilyenkor oly könnyen tudtál elaludni.

Olyan jó aludni és reggel felpattanni és meglepődni valamin.

Felkelt és visszasonypolygott az éjjeli szekrényhez. Óvatosan belehelyezte a revolvert.

Vette a kalapját és felment a bankba.

— Isten hozta báró ur! — üdvözölte harsányan az öreg Steinitz és leültette maga mellé egy karos-fotőjibe.

Az éjféli gyorsal elutazott Ostyán a városból. Konrádnak levelet hagyott hátra.

„Kedves Konrád, nem tudom, hogy galád-ság-e, gyávaság-e, — de emlékezzék vissza, mikor azt mondta nekem, ha megfogta volna a mólón Lucida Rios karját, szerette volna? Nem. Tehát jogom volt a halálához. Nem szeretem Kántor Piroskát és az élet még mindig szín és zene. Hová megyek? — nem tudom.

Negyven éves vagyok, arisztokrata sohasem voltam és már nem tudok meghalni egy lányért, sőt a gavallériáért sem. Ölelem.“

Konrád a zsebébe gyűrte a levelet.

— Gyáva . . . gazember ! — mondta minden felindulás nélkül.

VII.

Lalika az éjszakát ismét a szőlőhegyen töltötte Gergelynével. Az asszony pirkadatkor elköszöntött és Lalika belecsavaródzott a jó, álomtalan alvásba. Tizenegy órakor ébredt és a vincellért beküldte a kávéházba kávéért és vajért.

Arnold éppen kifordult a terrasról, mikor a vincellér szembejött.

— Maga mit keres itt benn, János ? — kérdezte.

— Az urfi küldött be reggeliért ! mondta az öreg sunyin mosolyogva.

— Hát az urfi künn van ?

— Mostanában éjszakánként kijár egy asszonnyal !

— Mondja neki, szóltsd egy kis hallgatás után, hogy jöjjön be azonnal ! Az édesapja hivatja.

A vincellér nyargalt az üzenettel, Lalika

kedvetlenül feltápászkodott és tizenegy órakor benyitott az öreg Steinitz dolgozójába.

— Hallom, hogy gáláns életet élünk! Színésznő, táncosnő? — kérdezte mosolygósan az öreg.

Lalika komolyan, elhatározottan felelt.

— Nem. Egy asszony, akit szeretek. És most már nem bujkálok tovább. Most már megmondom nyiltan. Igenis, én szeretek egy asszonyt, egy mártírt, akit elsenyvesztett és megkorbácsolt az emberi roszaság . . . És meg akarom menteni, a világ előtt is magamévá akarom tenni.

Az öreg hüledezett. A szeme veszedelmesen felragyogott.

— Ki az? — kérdezte fenyegetően.

— Gergelyné! — mondta Lalika és lecsüggesztette a fejét.

— Kicsoda? — kérdezte magából kikelve.

— Gergelyné? — Belezökkent a székbe. Fújt, kipirult, az öklével hadonászott.

— Hallgass ide! — mondta aztán lecsöndesülve. Ostobaságot beszélsz. Hát nem tudod, hogy mit élt ez az asszony? Menj ki az utcára, fogj el taláalomra egy férfit és kérdezd meg, hogy ki ez az asszony?

— Én tudom, hogy kicsoda ez az asszony.

És ha bármilyen sötét és ocsmány életet élt volna is, akkor is szeretem. És . . . és ne tessék elfelejteni, apa, hogy katona vagyok, férfi vagyok, akinek egy asszonnyal szemben kötelességei vannak!

Pózolt és hősnek érezte magát.

— Kölyök! — förmedt rá az öreg. Katona vagy? Férfi vagy? Kölyök vagy!

Lalika felegyenesedett.

— Nem tűröm . . . mondta és dobbantott a lábával, — az apámtól sem tűröm.

— Hohó — rikácsolta az öreg és kiugrott az íróasztal mögül és szembe fordult a fiuval. Lalika mereven nézett a szemébe. Egy arcizma sem moccan. Az öreg szikrázó szemekkel, meglendülő karokkal lihegett vele szemben. Aztán felemelte a karját és arcul ütötte.

Lalika megtántorodott. A kardjához kapott, és a földhöz dobbantotta.

— Nem, kiáltotta, engem nem fogtok oda-kötözni Kántor Piroskához. Én nem tenyésztek szép unokákat . . . nektek . . . a családnak . . . Pofon ütött . . . Jó . . . Majdnem keresztül-szurtam, az utolsó pillanatban tértem észhez . . . De most már nem engedem magamat . . . az én vágyaimmal nem rendelkeztek. Pfuj! Kufárok! Zsidók! . . . Pfuj . . . — és hörögve,

lihegve csapkodta a szavakat az apja arcába, aki átszellemült csodálkozással állt előtte.

Lalika kirohant a szobából. Az ajtó dobant és hallatszott, amint három lépcsőt ugorva siet le a megmételyezett házból.

— Különb, mint a báró! Büszkébb! Bátorabb! Nagyszerűbb és nem alkuszik . . . Csak ne tegyen valami bolondot . . .

— A lány mégis kell nekem . . . És ha nekem kell, akkor meglesz . . . Most hadd tomboljon . . . Hadd élvezze, hogy ő egy tántorithatatlan hős . . . — gondolta később.

Kántornéval beszélék délután. Azt hiszem, a lánynál könnyebben megy. És a végén mégis csak úgy lesz, ahogy akarom . . . Történt valami másképen, mint ahogy akartam? . . . — mosolyogta és megnyugodva süppedt vissza a karosszékre. Lefejtette a Lloydról a szallagot és érdekekkel olvasni kezdett.

VIII.

Piroska délben tudta meg Konrádtól, hogy a báró elutazott. Tele izgalmas aggodalommal tudakolódzott az elutazás oka iránt, Konrád azonban nem világosította fel. — Hirtelen dolga akadt! — mondta. A lány gyanakodott és leverten, szótlantul haligatta Konrád fáradt ötleteit.

— És aztán, kedves kis Piroska, ha végleg el is ment volna? Mit akar maga ettől az öreg vándortól? A vándornak az a természete, hogyha alkalma nyílnék is kikötni valahol, tovább kujtorog . . . Hadd menjen. Maga nem elégedhetik meg azzal, hogy egy enyhítő bokor legyen valaki számára. Egy kis pihenésre magához nem lehet betérni. Hadd menjen tovább!

— Hát elment? — kérdezte és egy görcsös gesztussal megfogta Konrád karját.

— Nem . . . nem hiszem . . . nem tudom. . . . Azt hiszem, visszajön még.

Piroska sápadtan, remegő szájjal könnyes szemekkel kutatott Konrád arcában.

— Én tudom, hogy végképen elment!

Konrád erőtlenül vetette ellen.

— De nem . . .

Lalika jött szembe Patonayval. Az arcán viharzott az izgalom, Patonay élénken, ellentmondóan gesztikulált. Mikor megpillantották a lányt Konráddal, megálltak és tanakodtak. Lalika elhatározó lendülettel megindult Piroska felé.

— Bocsásson meg, uram, mondta Konrádnak. Beszélni szeretnék a kisasszonnyal.

— Kérem! — mondta Konrád és Patonayhoz csatlakozott.

Lalika szárazon, energikusan beszélt.

— Kisasszony — mondta, — engem az apám hajszott folyton Ön után. Nem mondom, talán én is odasodródtam volna, mert ön a legkülönb nő, aki ebben a városban a férfiak vesztére tör.

Piroska keserüen elmosolyodott.

— Igen, a vesztünkre tör, ahogy minden nő, csakhogy az egyiknek sikerül tönkretenni bennünket, a másiknak nem. Az apám szép unokákat akart és megkivánta magát — nekem. Magának én soha nem kellettem, mert maga mást szeret. Én is mást szeretek. Egy asszonyt, aki talán meghurcolt, levitézlett, de — talán szeret. Vagy talán nem is szeret. Mindegy. Maga szerelmes egy férfibe. Az a férfi eladta magát az apámnak és elszökött. A nyomorult bőrét elhurcolta innen, nem mert ölni magáért és nem mert meghalni.

Piroska reszketett. Egy gesztenyefa állt az utszélén, porosan, sárgán. Szánalmas nyári kép esett bolyongó szemeire. Augusztus vége volt.

Megfogta a gesztenyefa törzsét. Gondolattalanul nézte a háncsát. Egy szivet vésett bele valaki.

A bőr kipállott a kés nyomán, egy rojtos, alaktalan sziv volt.

— Menjen . . . hagyjon . . . nyögte és elöntötte a könny a szemét.

Lalika komoran összeverte a sarkantyuit és sarkon fordult.

Konrád és Patonay szembejöttek vele.

— Mi történt? — kérdezte Konrád.

— Semmi! — mondta fanyarul Lalika. — Menjenek Piroskához. Most önök kellene nekik, mert önök bölcsek.

Piroska még mindig ott állt a fánál. A karjával szorosán ölelte a derekát és a kipálott szivre tapadt a tekintete.

— Kis lány . . . ne sirjon . . . dünnyögte Konrád.

Piroska nem válaszolt. Felszárította a szemét és gyors lépéssel, könnyadt fejjel megindult hazafelé. A két férfi tanácstalanul ballagott mellette. Mit lehet itt mondani?

Mikor a kupuhoz értek, Piroska berohant és hangosan, jajosan elsírta magát.

— Szegényke! — mondta Patonay, mikor megindultak.

— Alapjában, kolléga ur, legtöbbször mi vagyunk gyalázatosabbak, mint a nők! — mondta Konrád és félig összecsucsorított szájával, roszkedvű grimásszal füttyölni kezdett valami diszharmonias, kellemetlen melódiát.

IX.

Konrád az ágyon feküdt és az perzsa bölcset forgatta.

Kik gonddal őrzik kincsüket, mi termett
és éledegnek véle, mit a gyermek
porrá oszolnak: senki sem siet
a kincsükért felásni siri vermet.

A hédonista cinizmus remekbe költött filozófiája volt a breviariuma. Találomra kinyitotta a könyvet és mindennap meglepődött valamin.

Hirtelen Piroska jutott az eszébe. Kis tragikumnak látta a dolgot, egy férfi elment, egy szerelemrevaló nő itt maradt és mindig jön egy férfi. De mégis . . . összezuzta szegénykét . . . Sajnálta.

Eh, különben nem. Nekem nem szabad sajnálkoznom. Minden jól van és ha nincs szép, akkor nincs rut és ha ostobaság az erkölcs, akkor ostobaság az immoralitás. Nem kell sajnálni senkit, csak talán egy kicsit saját magunkat.

Áh — ásitott . . . saját magunkat. Sajnálni kell, vajjon? Ostyán most megint elindult . . . megint keresett és tovább ment. Hát nem jobb így — elnyújtózva, — elvégezve, — várva a végét?

A kávéházi diványon kiültem a helyemet. Mindennap pontosan odaülök. A hajókajütök, hálókocsik helyett van egy vackom . . . egészen csinos . . . igaz, hogy a kaszirnő itt feledte a levelezőlaplegyezőt négy szliácsi lappal . . . Üdvözöl Géza . . . Géza . . . Ki lehet? . . . Mi történt köztük? . . .

Ásitott . . .

Géza . . . furcsa, hogy egy embernek a neve, aki él, tesz, szeret, csal, — milyen keveset mond . . . Na, aludjunk . . .

— Hja igaz . . . a villanyt . . .

Felnyult a kezével az éjjeli szekrényre és elkattantotta a villanyt.

Valaki kopogott.

— Ki az?

— Én! — válaszolt egy női hang.

Felgyújtotta a villanyt. Felvette a piyamáját és kinyitotta az ajtót.

Piroska volt.

— Az istenért! . . . Mit keres maga itt?

Belépett a szobába. A villany fényében sápadtan, dideregve áll a szoba közepén.

Megragadta Konréd karját.

— Vigyen el innen . . .

— Én? kérdezte csodálkozva Konréd.

— Maga . . . csak maga van itt, aki elvihet . . .

— Hát szeret engem? — kérdezte kis vártatva Konrád.

— Nem! — válaszolt tompán a lány.

— Hát akkor? . . .

Piroska könnyörögve nézett rá.

Könnyes, megfakult szemeiben ott rezgett a halálos, mély meghasonlás fénye.

— Nekem el kell innen mennem . . . Itt minden rothadt . . . Nyirkos a testem . . . Nem bírom . . . nem bírom tovább . . .

Konrád a spanyolfal mögött öltözködni kezdett.

— És maga az egyedüli, aki kivezethet innen. Mert fölötte kering a mocsárnak, sohasem szállt le a zsombékra, a hullákra, maga csak fentről nézte ezt a rémületet . . .

— Nem így van ez, Piroska — mondta Konrád . . . De nem baj.

— Vigyen el! Ugy bízam a szemeiben. . . A fölényében . . . Az erejében, amely a tétlenségéből, akciótlan életéből sugárzott . . . Vigyen el . . .

Konrád elkészült az öltözéssel. Utazótáskát húzott elő az ágy mögül és beleszórta a ruháit és a könyveit.

— Menjünk! — mondta.

Érezte, hogy a kötelességét teljesíti. Ha

itt hagyja, akkor belepusztul. Lelki levegőváltás kell neki. És ő — jóisten, neki már mindegy. A mocsár végtelen, de a messzeségben azurkék az ég, amely áztat és hiv. Hát el kell indulni. Az azur mindig messzebb látszik, a mocsár pedig végtelen. Kilábolni lehetetlen belőle s ha iszapos partjára érsz is, a csalogató kékséget felhők lepik el.

De mindenképpen el kell menni annak, aki ösztönszerűen megindul. Cél nélkül csak rendeltetészerűen lehet utra kelni . . . Az életnek, sorsnak tervei lehetnek vele . . .

És a vizinövények, liliomok, uszórózsák összefogódnak, szőnyeget teritenek a víz és a tőzeg fölé és messziről gyönyörű, selyemfűvű pázsitnak látszik a láp.

De itt tragikusan, tisztán látni, hogy a pázsit hinár s a mocsár feneketlen. Itt már nem láthat szebbnek semmit a valóságnál, itt már nem tud többé hinni és csalódn.

Hogy mi történt Brabanti Elzával ezután? Azt hisszük, hogy Budapestről visszahozta a nagybátyja és nemsokára férjhez ment egy fiatalon-kopasz, rövidlátó orvoshoz.

(Vége.)

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár

